

10⁰ ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Κέρκυρα, 26-28 Οκτωβρίου 2018

- Πρόγραμμα
- Περιλήψεις Ανακοινώσεων
- Βιογραφικά

Π Ρ Ο Γ Ρ Α Μ Μ Α

26 Οκτωβρίου

Πρωί

Παλαιά Φιλαρμονική

9.00-10.30 (προεδρεύων: Ευστάθιος Μακρής)

Μάρκος Λέκκας, Ιχνηλατώντας το τα, το τη και το τε (από το επίμητρο της Ελευσίνας στην διδακτική αύρα της τονικής θεωρίας)

Μαρία Αλεξάνδρου, Ο Άγιος Δημήτριος μέσα από τη βυζαντινή υμνογραφία, μελουργία και αγιογραφία

Ευαγγελία Σπυράκου, Χορωδιακές δομές, επιτέλεση και τελετουργικές πρακτικές ως κληρονομιά του Βυζαντίου στη Βενετία

11.00-13.00 (προεδρεύων: Πάνος Βλαγκόπουλος)

Κώστας Καρδάμης, Ανιχνεύοντας τις «Στήλες της Αρμονίας»: Ειδήσεις για τη μουσική δραστηριότητα στις κερκυραϊκές τεκτονικές στοές του 19ου αιώνα

Δημήτριος Μπρόβας, Ο Μάντζαρος ως μουσικοπαιδαγωγός: οι επιρροές που δέχτηκε και η κληρονομιά που άφησε

Νικόλαος Αθ. Μάμαλης, Τα μουσικά χειρόγραφα της μπάντας της «Μουσικής Εταιρείας Αθηνών»

Άννα-Μαρία Ρεντζεπέρη-Τσώνου, Το δημοτικό τραγούδι ως μουσική κληρονομιά σε έργα νεοελλήνων συνθετών

13.15-14.00: *Ξεμάγηση στο Μουσείο και στο Αρχείο της Παλαιάς Φιλαρμονικής*

16.00-17.00: *Ιστορικός-αρχιτεκτονικός περίπατος στην πόλη και στο Παλαιό Φρούριο της Κέρκυρας* (παρουσίαση: Κώστας Λιντοβόης, φιλόλογος)

* * *

Απόγευμα (παράλληλες συνεδρίες)

Α. Ιόνιος Ακαδημία

17.30-19.00 (προεδρεύων: Ιάκωβος Σταϊνχάουερ)

Μαρία Σουρτζή-Χατζηδημητρίου, Μορφολογικές καινοτομίες στο πρώτο μέρος της Σονάτας για πιάνο op. 31, αρ. 2 («Καταιγίδα») του Beethoven

Ιωάννης Φούλιας, Παράδοση και καινοτομία στα *Δύο καπρίτσια υπό μορφήν σονατών για πιάνο*, opus 47, του Muzio Clementi
Πάνος Βλαγκόπουλος, Πάλι περί εναρμονίσεων: η καθυστερημένη απάντηση του Ανσέλμ Βινέ (1847-1921) στις *Μελωδίες της Ελλάδας και της Ανατολής*

B. Παλαιά Φιλαρμονική

17.30-19.00 (προεδρεύουσα: Δανάη Στεφάνου)

Ελένη Γεωργίου, Εκδοχές πρόσληψης του ελληνικού πνεύματος στη δυτική μουσική στο α΄ μισό του 20ού αιώνα: Τα παραδείγματα των Στραβίνσκυ, Strauss, Enescu, Honegger, Ravel, Seiber

Χρύσα Σκαρλάτου, *Almas tiernas y puras*: ένα χειρόγραφο τραγούδι για τους έλληνες Ισραηλίτες που υπήρξαν θύματα του Ολοκαυτώματος

Μαίη Κοκκίδου, Γιάννης Μυγδάνης και Ζωή Διονυσίου, Δάμνηα στοιχεία της έντεχνης μουσικής στην κουλτούρα της δημοφιλούς μουσικής: η περίπτωση των μουσικών υβριδίων

Ιόνιος Ακαδημία 19.30: Χαιρετισμοί

20.00: **1η συναυλία**, στην Ιόνιο Ακαδημία: Έλληνες συνθέτες μελοποιούν γαλλική ποίηση

Μαριμέλ Χρύση, σοπράνο
Θανάσης Τρικούπης, πιάνο

21.00: **Μπουφές**

* * *

27 Οκτωβρίου Πρωί (παράλληλες συνεδρίες) Α. Ιόνιος Ακαδημία

9.30-11.00: **Στρογγυλή τράπεζα** (*Ερευνητική Ομάδα Βυζαντινών Μουσικών Σπουδών*): Αναδρομικός παραλληλισμός προγραμμάτων βυζαντινομουσικολογικών σπουδών: από την τριτοβάθμια εκπαίδευση προς τη δευτεροβάθμια και την πρωτοβάθμια

11.30-13.00: **Ε΄ Συνάντηση του Ακαδημαϊκού Βυζαντινομουσικολογικού Δικτύου**

Β. Παλαιά Φιλαρμονική

9.00-10.30 (προεδρεύων: Νίκος Μαλιάρας)

Δέσποινα Αυθεντοπούλου, Ιδεολογία και αισθητική στις μελωδικές και ρυθμικές ασκήσεις του Μανώλη Καλομοίρη

Σπυριδούλα Κατσαρού, Μουσική για θέατρο: Ο Γεώργιος Καζάσογλου και η σκηνική μουσική

Στανιμίρα Ντερμεντζιέβα, Η Βουλγαρική Εθνική Μουσική Σχολή (1914-1944)

11.00-13.00: *Ερευνητική Ομάδα Όπερας (Α' μέρος)* (προεδρεύουσα: Αναστασία Σιώφη)

Εύη Νίκα-Σαμψών, Ο εξωτισμός στην opera seria του 18ου αιώνα. Ανιχνεύοντας τα «εξωτικά» μουσικοδραματουργικά γνωρίσματα μιας κατεξοχόν ευρωπαϊκής μουσικής παράδοσης

Βασιλική Κωνσταντίνου, Η ιστορία του υπεροπτικού και εξωτικού βασιλιά Κροίσου στην Όπερα του Αμβούργου. Στοιχεία εξωτισμού στην μουσική κληρονομιά της πολυπολιτισμικής Όπερας του Αμβούργου

Δήμητρα Μπαντέκα, Jean-Philippe Rameau: Ανακαλύπτοντας τις Ινδίες. Στοιχεία εξωτισμού στη μουσική δραματουργία του έργου *Les Indes galantes*

Μαριάννα Σιδερή, Τουρκικές αναφορές στην ευρωπαϊκή όπερα του 18ου αιώνα

14.30-16.30: **Γενική Συνέλευση της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας (Ιόνιος Ακαδημία)**

17.00-18.00: **Ξεναγηση σε εικαστικά έργα επτανησίων δημιουργών / Μόνιμη Συλλογή Δημοτικής Πινακοθήκης Κέρκυρας** (παρουσίαση: Θεόδωρος Μεταλληνός)

* * *

Απόγευμα (παράλληλες συνεδρίες)

Α. Παλαιά Φιλαρμονική

18.30-20.00: *Ερευνητική Ομάδα Όπερας (Β' μέρος)* (προεδρεύουσα: Εύη Νίκα-Σαμψών)

Δήμητρα Χόνδρου, Ο εξωτισμός ως μουσική παράδοση στην ιστορική γαλλική grand opéra: Οι περιπτώσεις των *Fernando Cortez* και *Vasco da Gama*

Σταματία Γεροθανάση, *Αλιείς μαργαριταριών*. Νέα οπτική του μουσικού εξωτισμού

Θανάσης Τρικούπης και Μαριμέλ Χρύση, Τα γαλλικά τραγούδια για φωνή και πιάνο του Σπυρίδωνα Σαμάρα

Β. Δημοτική Πινακοθήκη Κέρκυρας

18.30-20.00 (προεδρεύων: Νίκος Τσούχλος)

Αναστασία Σιώγη, Η μουσική ως γλώσσα συναισθημάτων

Ιάκωβος Σταϊνχάουερ, Φιλοσοφία και φιλοσοφική κληρονομιά στη μουσική του 20ού αιώνα

Πάνος Τσερίκης, Αποσυνθεμένο υλικό και συνεκτικές μορφές στην αισθητική σκέψη του Αντόρνο: η χρήση φολκλορικών στοιχείων για την δημιουργία αυθεντικής μουσικής

20.30: **2η συναυλία**, στη Δημοτική Πινακοθήκη: **Έργα για τσέμπαλο και δύο βιολιά**

Κατερίνα Μιχοπούλου, τσέμπαλο,

Σπύρος Γκικόντης, βιολί

Στεφανία Σπύρη, βιολί

* * *

28 Οκτωβρίου

Πρωί

Ιόνιος Ακαδημία

9.00-10.30 (προεδρεύων: Πέτρος Βούβαρης)

Κωστής Ζουλιάτης, Ο Προμηθέας στην μουσική του 20ού αιώνα: Luigi Nono, Γιάννης Χρήστου

Αθανάσιος Πετρόπουλος, Τεχνική και αισθητική προσέγγιση των ηλεκτροακουστικών έργων για φωνή του Luciano Berio, και η επιρροή τους από την δυτική έντεχνη πολιτισμική κληρονομιά

Δανάη Στεφάνου, Ανεξάρτητες δισκογραφικές εκδόσεις και η συμβολή τους στην τεκμηρίωση και διάδοση της ελληνικής μουσικής πρωτοπορίας

10.45-12.15 (προεδρεύων: Κώστας Χάρδας)

Ιωάννης Ριζόπουλος, Προσδιορίζοντας το ρυθμικό «κούνημα». Μοντέλο για την ελληνική ρυθμική αίσθηση στη μουσική εκτέλεση

Αιμίλιος Καμπουρόπουλος και Κώστας Τσούγκρας, Γενική Αναπαράσταση Συγχορδιακών Τύπων: Ένας αλγόριθμος για τον προσδιορισμό θεμελίου και τύπου συγχορδίας σε τονικά και μη-τονικά ιδιώματα

Τάσος Κολυδάς, Η ψηφιακή παρτιτούρα ως ιστορική πηγή για την αποτύπωση της μουσικής κληρονομιάς: προκλήσεις, δυνατότητες, προοπτικές

12.45-14.30: *Ερευνητική Ομάδα Ερευνητικής Προσέγγισης της Μουσικής Εκτέλεσης* (προεδρεύων: Ιωάννης Φούλιας)

Σταματία Καλαϊτζίδου, Επανάληψη, δομή και νοηματοδότηση: Από τη μουσική στην παράσταση (performance)

Κώστας Χάρδας, Μεταμορφώνοντας την «κλασική» συνθήκη: Το σχήμα Piandaemonium (6 πιάνο – 12 πιανίστες)

Πέτρος Βούβαρης και Σταματία Γεροθανάση, Η Ophelia του Strauss: Ερμηνευτική προσέγγιση

14.45: *Ξενάγηση στην κερκυραϊκή γαστρονομία (μεταφορά με λεωφορείο)*

18.30-19.00: Επιστροφή στην Κέρκυρα

19.30: **3η συναυλία**, στην Ιόνιο Ακαδημία: **Ρεσιτάλ Σπύρου Δεληγιαννόπουλου (πιάνο)**

Λήξη συνεδρίου

ΠΕΡΙΑΗΨΕΙΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΩΝ

Μάρκος Λέκκας: «Ιχνηλατώντας το τα, το τη και το τε (από το επίνητρο της Ελευσίνας στην διδακτική αύρα της τονικής θεωρίας)»

Στο μουσείο της Ελευσίνας υπάρχει ένα πλήνιο επίνητρο (εργοχειρικό σκεύος που κάλυπτε το γόνατο και μέρος του μηρού) των αρχαϊκών χρόνων, πάνω στο οποίο βρίσκονται αποτυπωμένες οι διαστηματικές συλλαβές της αρχαίας ελληνικής μουσικής, όπως περιγράφονται από τον Αριστείδη Κοϊντιλιανό και τον Ανώνυμο III του Bellermann. Οι συλλαβές αυτές περιέχουν, εκτός από τα ποσοτικά στοιχεία μέτρησης των αποστάσεων ανάμεσα στους τόνους του τονικού συστήματος, την λειτουργική σχέση ανάμεσα στους φθόγγους της τονικότητας και, όπως συχνά συμβαίνει με περιουσιακά στοιχεία, εξακολουθούν να δηλώνονται χωρίς πολλές φορές να εξετάζονται ή να εγείρουν απορίες ως προς το νόημά τους. Τα κείμενα απέχουν περίπου οκτώ αιώνες από το εύρημα χωρίς να υπάρχει ενδιάμεση αναφορά, κάνοντας τους μεταγενέστερους ερευνητές να αποκλείσουν την μεταξύ τους σχέση, με το ορθολογικό επιχείρημα ότι, αν υπήρχε, θα είχε εμφανιστεί – και – σε παλαιότερα συγγράμματα. Με αυτό τον τρόπο παραβλέπεται το ενδεχόμενο να βρίσκονται σε χαμένα συγγράμματα ή απλώς οι συλλαβές να μην θεωρήθηκαν αρκούντως σημαντικές, ιδιαίτερα αν είχαν εκληφθεί σαν βοηθητικά εργαλεία για να βρίσκουν οι τραγουδιστές τα διαστήματά τους, ή ακόμα σαν μαθητικά βοηθήματα ανάξια λόγου, τα οποία δεν περιείχαν τα προσφιλή στους επίγονους αντικείμενα της αριθμητικής διαίρεσης και της σχέσης με το σύμπαν· μαθηματικά, δηλαδή, και φιλοσοφία, επιβεβαιώνοντας ενδεχομένως με αυτό τον τρόπο τον ταξικό διαχωρισμό των μουσικών, όπως εκφράστηκε από τον Boethius. Με τον ίδιο τρόπο παραμερίζεται, επιπλέον, η εκδοχή να παραλείφθηκαν αυτά από πρόθεση, θεωρούμενα ασήμαντα προς αποτύπωση, καθώς και η εκδοχή αν οι πρώτοι συγγραφείς δεν τα ανέφεραν, οι επόμενοι απλώς να τους μιμήθηκαν, σύμφωνα με την συντεχνιακή αντιληπτική τάση της αρθρογραφίας να θεωρεί αληθινό μόνο ό,τι έχει καταγραφεί από την ίδια.

Μαρία Αλεξάνδρου: «Ο Άγιος Δημήτριος μέσα από τη βυζαντινή υμνογραφία, μελωδία και αγιογραφία»

Η παρούσα εισήγηση εντάσσεται σε μια μεγαλύτερη έρευνα που αφορά τους Αγίους Στρατιώτες (*milites Christi*), οι οποίοι είναι εξαιρετικά δημοφιλείς από τα βυζαντινά χρόνια έως σήμερα (βλ. Christopher Walter, *The Warrior Saints in Byzantine Art and Tradition*, Ashgate, Aldershot [Hants] 2003). Εστιάζει στη διακαλλιτεχνική προσέγγιση επιλεγμένων

στιχηρών προς τιμήν του Αγίου Δημητρίου, μέσα από το τρίπτυχο: λόγος – μέλος – εικόνα. Η μελέτη ξεκινάει με την υμνογραφία (βλ. τις Ακολουθίες του Αγ. Δημητρίου και τη Μεγάλη Εβδομάδα του ίδιου Αγίου, εκδ. Ι. Φουντούλη), προχωράει στο παλαιό, κλασικό, βυζαντινό μέλος, με βάση τα παλαιά Στιχηράρια Ambrosianum A 139 sup. (έτος 1341, επιμ. Perria & Raasted, MMB XI, 1992), I.M. Κουτλουμουσίου 412 (14ου αι.) και I.M. Διονυσίου 564 (15ου αι.) [χρονολογήσεις Γρ. Στάθη], σε συνδυασμό με τις αντίστοιχες αργές εξηγήσεις του Χουρμουζίου Χαρτοφύλακα, και ολοκληρώνεται με παρατηρήσεις σχετικά με την αγιογραφία (βλ. *Ο Άγιος Δημήτριος στην τέχνη του Αγίου Όρους*, Αγιορειτική Εστία, Θεσσαλονίκη 2005). Εν ολίγοις, θα παρουσιαστούν κεντρικά νοήματα που αναπτύσσονται στα τροπάρια του Αγίου Δημητρίου και θα ανιχνευθεί το πώς αυτά αποδίδονται μουσικά και αγιογραφικά.

Ευαγγελία Σπυράκου: «Χορωδιακές δομές, επιτέλεση και τελετουργικές πρακτικές ως κληρονομιά του Βυζαντίου στη Βενετία»

Η επίδραση του βυζαντινού μουσικού πολιτισμού στην εκκολαπτόμενη Δημοκρατία της Βενετίας έχει αναγνωρισθεί ως μέρος της ευρύτερης ακτινοβολίας του βυζαντινού πολιτισμού στο χώρο αυτό. Η έρευνα έχει ήδη εντοπίσει και στραφεί προς την ανάδειξη συγκεκριμένων χορωδιακών πρακτικών που επιτελούνταν στον Άγιο Μάρκο της Βενετίας, τον κατασκευασμένο με πρότυπο το ναό των Αγίων Αποστόλων της Κωνσταντινούπολης, αλλά και άλλων στοιχείων σχετιζόμενων με τις δημόσιες τελετές, ως μέρος της βυζαντινής ακτινοβολίας. Η παρούσα ανακοίνωση θα επικεντρωθεί στον παραλληλισμό μίας σειράς τελετουργικών, χορωδιακών δομών και επιτελεστικών πρακτικών των δύο πόλεων που, εκτός της καθεαυτό λειτουργικότητάς τους, διέπονται από την προσπάθεια ανάδειξης των πολιτικών θεσμών. Τα τεκμήρια αντλούνται από τυπικές διατάξεις μουσικών χειρογράφων, από Ασματικά-Κοσμικά και Τυπικά της μοναστηριακής σπουδατικής παράδοσης, τα οποία ήταν σε ισχύ μέχρι το 12ο αιώνα, σε συνδυασμό με ιστορικές πηγές. Στόχος της ανακοίνωσης είναι να παρουσιάσει τα εκκλησιαστικά τελετουργούμενα και τις βαθύτερες δομές των δημοσίων τελετών της Βενετίας ως απηχήματα των όσων είχαν προυπάρξει στη βυζαντινή Κωνσταντινούπολη.

Κώστας Καρδάμης: «Ανιχνεύοντας τις “Στήλες της Αρμονίας” : Ειδήσεις για τη μουσική δραστηριότητα στις κερκυραϊκές τεκτονικές στοές του 19ου αιώνα»

Η παρουσία μουσικής στις τεκτονικές δραστηριότητες, παρ' ότι συ-

χνά διακριτική, είναι σαφής ήδη από τον 18ο αιώνα, εποχή κατά την οποία στη Μεγάλη Βρετανία διαμορφώθηκε διοικητικά η σύγχρονη προσέγγιση περί του συγκεκριμένου θεσμού. Παρά τις αρκετά εμβριθείς πληροφορίες που έχουν δημοσιευτεί επί του θέματος για την κυρίως Ευρώπη, ο ελληνικός χώρος, και ιδιαιτέρως ο επανησιακός (ο οποίος, μάλιστα, θεωρείται και ένας εκ των εισηγητών του ελευθεροτεκτονισμού στην Ελλάδα), απομένει να ερευνηθεί. Η παρούσα ανακοίνωση θα αποπειραθεί να προσφέρει μια πρώτη αποτύπωση των μουσικών δραστηριοτήτων στο πλαίσιο των στοών των ελευθεροτεκτόνων της Κέρκυρας κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα. Ο συγκεκριμένος αιώνας ευνόησε στα Επτάνησα αφενός τη λειτουργία τεκτονικών στοών που ανήκαν στη γαλλική και στην αγγλική δικαιοδοσία, και αφετέρου τη δημιουργία της Γαληνοτάτης Μεγάλης Ανατολής της Ελλάδος (1816), του πρώτου ελληνικού διοικητικού τεκτονικού κέντρου. Έχοντας ως βάση ήδη δημοσιευμένο (αλλά όχι επαρκώς προβλεπόμενο) υλικό, καθώς και τεκμήρια από ιδιωτικά και από τεκτονικά αρχεία εντός και εκτός Κερκύρας, θα επιχειρηθεί η οργανωμένη συναγωγή και παρουσίαση κάποιων αρχικών στοιχείων για το ζήτημα. Ξεκινώντας από τις γαλλικές στοές της περιόδου των Αυτοκρατορικών Γάλλων (1807-1814), όπου εντοπίζεται η παλαιότερη μέχρι στιγμής αναφορά στη «Στήλη της Αρμονίας» (δηλαδή σε τεκτονικό μουσικό σύνολο), θα παρουσιαστούν στοιχεία, πρακτικές και πρόσωπα σχετιζόμενα με την κερκυραϊκή τεκτονική πραγματικότητα και τη μουσική. Ορισμένα δε από τα πρόσωπα αυτά προσέφεραν, με τον τρόπο τους, τα μέγιστα στην ελληνική έντεχνη μουσική του 19ου αιώνα.

Δημήτριος Μπρόβας: «Ο Μάντζαρος ως μουσικοπαιδαγωγός: οι επιρροές που δέχτηκε και η κληρονομιά που άφησε»

Η νεότερη έρευνα περί των μαντζαρικών εκπαιδευτικών μεθόδων έχει αποκαλύψει κοινά στοιχεία με συγχρόνους του και παλαιότερους μουσικοθεωρητικούς, κυρίως της νοτιοϊταλικής παράδοσης (με έμφαση στην προφορική μετάδοση γνώσεων και στην πρακτική εφαρμογή τους στο πιάνο) αλλά εν μέρει και της γαλλικής και γερμανικής (με έμφαση στη θεωρητική προσέγγιση και στη γραπτή επεξεργασία). Το σύστημα διδασκαλίας του κερκυραίου δημιουργού χαρακτηρίζεται επίσης από πρωτοτυπία, ειδικά ως προς την κατάταξη των τονικοτήτων, τις μεταξύ τους συγγένειες και τη συστηματική παρουσίαση διαφόρων αρμονικών συνδέσεων στην εντυπωσιακή *Εργασία περί πτώσεων (Opera sulle cadenze)*. Ο Μάντζαρος έζησε και δίδαξε σε μια μεταβατική περίοδο, κατά την οποία η διδασκαλία των στοιχείων της μουσικής γινόταν όλο και περισσότερο θεωρητική,

πράγμα που τελικά εδραιώθηκε στα τέλη του 19ου αιώνα. Ως εκ τούτου, παρ' όλο που μαθήτευσε κοντά του η πλειονότητα των συνθετών που αποτέλεσαν την πρώτη γενιά δημιουργών της Νεοελληνικής Έντεχνης Μουσικής, οι μέθοδοι διδασκαλίας του δεν συνεχίστηκαν από τους διαδόχους του και δεν επηρέασαν τους μεταγενέστερους μουσικούς. Εν τούτοις, τα οφέλη που μπορεί να αποκομίσει ακόμα και σήμερα ένας σπουδαστής μουσικής από μια «ολιστική» μέθοδο διδασκαλίας όπως η μαντζαρική, τα επεσήμανε ο Γεώργιος Λαμπελέτ τη δεκαετία του 1930 και θα αναφερθούν και στην ανακοίνωσή μου.

Νικόλαος Αθ. Μάμαλης: «Τα μουσικά χειρόγραφα της μπάντας της “Μουσικής Εταιρείας Αθηνών”»

Το αντικείμενο της παρέμβασής μου αφορά τον εντοπισμό και σχολιασμό του αρχείου της μπάντας της Μουσικής Εταιρείας Αθηνών. Το αρχείο της μπάντας της Μουσικής Εταιρείας εντοπίστηκε μαζί με εκείνο της μπάντας της Φιλαρμονικής Εταιρείας στη Βιβλιοθήκη του Εθνικού Θεάτρου· στοιχειοθετείται κυρίως από χειρόγραφα μουσικά τεύχη για πάρτες οργάνων και παρτιτούρες μπάντας, απ' όπου επιβεβαιώνεται η πλούσια δράση και η μουσική συνεισφορά του αθηναϊκού σωματείου. Η ένταξη μέρους του αρχείου της Φιλαρμονικής, που είχε διαλυθεί από το 1896, σ' εκείνο της Μουσικής Εταιρείας διατρανώνει την ιστορική συνέχεια και την προσέλευση στελεχών του παλαιότερου σωματείου.

Άννα-Μαρία Ρεντζεπέρη-Τσώνου: «Το δημοτικό τραγούδι ως μουσική κληρονομιά σε έργα νεοελλήνων συνθετών»

Στα μέσα του 19ου αιώνα τίθενται, ως γνωστόν, οι αρχές για τη δημιουργία των Εθνικών Μουσικών Σχολών της Ευρώπης. Βασική αρχή, που υιοθετείται αργότερα και από τους νεοέλληνες συνθέτες, αποτελεί το πάντρεμα της δημοτικής μουσικής ως μουσικής κληρονομιάς με τα στοιχεία της έντεχνης δυτικής μουσικής. Ως μουσική κληρονομιά μπορεί κανείς να χαρακτηρίσει είτε αυτούσιο το δημοτικό τραγούδι είτε τις διάφορες μουσικές παραμέτρους του, όπως τα μέτρα και τους τρόπους. Στην ανακοίνωση αυτή θα εξεταστούν έργα νεοελλήνων συνθετών του 19ου (επτανήσιων συνθετών) και του 20ού αιώνα (συνθετών κυρίως της Ελληνικής Εθνικής Μουσικής Σχολής). Συγκεκριμένα, θα εξεταστούν έργα των συνθετών Παύλου Καρρέρ και Σπύρου Σαμάρα, οι οποίοι, αν και δεν ανήκουν στην Ελληνική Εθνική Μουσική Σχολή, χρησιμοποιούν σε έργα τους είτε αυτούσιες δημοτικές είτε δημοτικοφανείς μελωδίες. Επίσης, θα εξεταστούν έργα των Διονυσίου Λαυράγκα, Μάριου Βάρβογλη, Μανώλη Καλομοίρη,

Γιάννη Κωνσταντινίδη και άλλων, που ως συνθέτες της Ελληνικής Εθνικής Μουσικής Σχολής χρησιμοποιούν επίσης είτε αυτούσιες είτε δημοτικοφανείς μελωδίες καθώς και μέτρα του δημοτικού τραγουδιού και τρόπους από τις οικογένειες των ελληνικών τρόπων, όπως τις χαρακτηρίζει στο βιβλίο της *Αρμονίας* του ο Μανώλης Καλομοίρης.

Μαρία Σουρτζή-Χατζηδημητρίου: «Μορφολογικές καινοτομίες στο πρώτο μέρος της Σονάτας για πιάνο op. 31 αρ. 2 («Καταιγίδα») του Beethoven»

Η σονάτα για πιάνο op. 31 αρ. 2 γράφτηκε μεταξύ των ετών 1801-1802 και ανήκει στη μέση δημιουργική περίοδο του Beethoven. Η συγκεκριμένη σονάτα – και ιδιαίτερα το πρώτο μέρος, το οποίο και θα εξετάσουμε – παρουσιάζει πλήθος καινοτομιών, οι οποίες οφείλονται κατά κύριο λόγο στην ύπαρξη μιας «ποιητικής ιδέας»: όταν ο Anton Schindler (που υπήρξε ο πρώτος βιογράφος του Beethoven) ρώτησε το συνθέτη ποιο είναι το “κλειδί” για την ερμηνεία της σονάτας, εκείνος του απάντησε: «Διαβάστε απλά την *Καταιγίδα* του Shakespeare!». Λόγω του ότι ουσιαστικά η εξωμουσική «ποιητική ιδέα» υπαγόρευσε τη μορφή του έργου, ο Beethoven απέφυγε να γράψει μια “παραδοσιακή” μορφή σονάτας. Η εξωμουσική ιδέα, σε συνδυασμό με το «νέο δρόμο» που ήθελε να χαράξει ο Beethoven, είναι οι πιθανότεροι λόγοι που οδήγησαν στη ριζική τροποποίηση της κλασσικής μορφής σονάτας: η αρχή ανάπτυξης είναι η ουσιαστική καινοτομία αυτού του έργου, που έχει ως κύριες συνέπειες την κατάργηση των παραδοσιακών θεματικών κατασκευών και την πολλαπλή λειτουργία των δομικών ενότητων. Ακριβώς αυτή η αντίφαση – το ότι δηλαδή το συγκεκριμένο μέρος σονάτας υπερβαίνει το πλαίσιο της κλασσικής μορφής σονάτας, χωρίς όμως να το αναιρεί – συντελεί στην ανυπέρβλητη γοητεία και διαχρονική καλλιτεχνική αξία του πρώτου μέρους της “Καταιγίδας”.

Ιωάννης Φούλιας: «Παράδοση και καινοτομία στα Δύο καπρίτσια υπό μορφήν σονατών για πιάνο, opus 47, του Muzio Clementi»

Παρά το γεγονός ότι τα *Δύο καπρίτσια*, opus 47, του Muzio Clementi ανήκουν στα ωριμότερα και αξιολογότερα δείγματα της πλούσιας πιανιστικής του δημιουργίας, παραμένουν παραγνωρισμένα και δη ολότελα “αινιγματικά” για την σύγχρονη μουσικολογική έρευνα, αφού οι λιγοστές και επιδερμικές μέχρι τούδε προσεγγίσεις τους δεν συγκλίνουν ούτε ως προς τα πλέον στοιχειώδη χαρακτηριστικά τους γνωρίσματα: από πόσα μέρη αποτελούνται τα δύο αυτά έργα, ποιά είναι η τονικότητα αναφοράς του δεύτερου εξ αυτών και ποιά, άραγε, η σχέση αμοφτέρων προς τα είδη της

φαντασίας και της σονάτας για πιάνο των αρχών του 19ου αιώνας; Προκειμένου να απαντηθούν τα παραπάνω ερωτήματα, τα δύο αυτά καπρίτσια εξετάζονται σε βάθος αλλά και σε συνάφεια προς το ευρύτερο έργο του συνθέτη, το οποίο εμπεριέχει εξίσου συμβατικές όσο και εξόχως πρωτοποριακές όψεις (όπως τις “εκθέσεις” και “επανεκθέσεις τριών τονικοτήτων” που βρίσκουν συχνή εφαρμογή μεταξύ των σονατών σε ελάσσονα τρόπο ή κάποιες ιδιαίτερα αποδομητικές περιπτώσεις μορφής σονάτας – σαν κι αυτή που εμφανίζεται π.χ. στο δεύτερο μέρος της σονάτας για πιάνο opus 40 αρ. 2). Κατ’ αυτόν τον τρόπο και αποκωδικοποιώντας συνάμα το περιεχόμενο του πολυσήμαντου όρου “καπρίτσιο” στο μεταίχμιο του μουσικού κλασικισμού και ρομαντισμού, τα δύο έργα της συλλογής opus 47 του Clementi ερμηνεύονται ως “σονάτες χαρακτήρος” και υπογραμμίζονται τα μοναδικά τους χαρακτηριστικά, όπως η τεραστίων διαστάσεων αργή εισαγωγή αλλά και η “διπλή έκθεση” στην μορφή σονάτας του πρώτου μέρους του πρώτου καπρίτσιου, η ιδιωματική εφαρμογή της μορφής των διπλών παραλλαγών στο τελικό μέρος του ίδιου έργου, καθώς και η οργάνωση ολόκληρου σχεδόν του δεύτερου καπρίτσιου στην βάση της – εν γένει θεωρούμενης ως πολύ μεταγενέστερης στο ενόργανο ρεπερτόριο – συνθετικής πρακτικής της “προοδευτικής τονικότητας”.

Πάνος Βλαγκόπουλος: «Πάλι περί εναρμονίσεων: η καθυστερημένη απάντηση του Ανσέλμ Βινέ (1847-1921) στις *Μελωδίες της Ελλάδας και της Ανατολής*»

Σκονισμένο στα ράφια της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Γαλλίας, κείται αχρονολόγητο χειρόγραφο του ξεχασμένου σήμερα – έως και από τους συμπατριώτες του – γάλλου συνθέτη και θεωρητικού Ανσέλμ Βινέ (1847-1921), με τίτλο: “*Mémoires de Grèce et d’Orient et quelques autres harmonisées par Anselme Vinée en opposition avec Bourgault-Ducoudray*”. Από διασταύρωση στοιχείων προκύπτει ότι η αντιδιάσχεση του Βινέ, που αποτυπώνεται στο χειρόγραφο, έλαβε χώρα το απόγευμα της 1ης Μαρτίου 1913 στο Παρίσι, στη συνέλευση της Διεθνούς Μουσικής Εταιρείας. Την ομιλία του Βινέ, με τίτλο «Η πολλαπλότητα των κλιμάκων» (“*Sur la Pluralité des Gammes*”), ακολούθησε συζήτηση από τα μέλη της εταιρείας, καθώς και εκτέλεση των εναρμονίσεων από τη φωνή της “*Mme Georgiadi*” και πιάνο. Η προσέγγιση του Βινέ γεφυρώνει ιδανικά την απόσταση μεταξύ αυτής του Bourgault-Ducoudray, που αποσκοπεί στον αμοιβαίο εμπλουτισμό δυτικής και ανατολικής μουσικής γλώσσας, και της υπόχρεης μόνον στη δημιουργική ελευθερία, του Maurice Ravel. Το περιεχόμενο του χειρογράφου θα παρουσιαστεί για πρώτη φορά στο παρόν συνέδριο.

Ελένη Γεωργίου: «Εκδοχές πρόσληψης του ελληνικού πνεύματος στη δυτική μουσική στο α΄ μισό του 20ού αιώνα: Τα παραδείγματα των Στραβίνσκυ, Strauss, Enescu, Honegger, Ravel, Seiber»

Τον 20ό αιώνα, ο οποίος χαρακτηρίζεται από μια πρωτοφανή στιλιστική ποικιλομορφία, αλλάζει η μουσική γλώσσα, γεννιέται η πολυτονικότητα και αναπτύσσεται η ατονικότητα και ο σειραϊσμός. Τα ρεύματα που κυρίως επηρεάζουν τη μουσική στο πρώτο μισό του αιώνα είναι ο Ιμπρεσιονισμός, ο Εξπρεσιονισμός, ο Φουτουρισμός και ο Νεοκλασικισμός. Ουσιαστικά καταργείται ο ρομαντισμός με τα τεράστια μεγέθη και η μουσική επιστρέφει μορφολογικά στον κλασικό της χαρακτήρα, με μια τάση συνεκτικότητας. Πρόκειται για μια περίοδο κατά την οποία τα τοπικά ιδιώματα γίνονται δομικά στοιχεία της μουσικής, αναδεικνύοντας μετασχηματισμένο τον εθνικό χαρακτήρα κάθε επιρροής. Οι ποιητές που τροφοδοτούν θεματικά τους συνθέτες ασχολούνται πλέον με τη συμβολική διάσταση του μύθου, την πιο επαναστατική, αντιπολεμική και τελικά πολιτική. Σε αυτό το πλουραλιστικό καλλιτεχνικό περιβάλλον το ελληνικό πνεύμα, καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου, τροφοδοτεί την ευρωπαϊκή μουσική, άλλοτε θεματικά (λογοτεχνικά) και άλλοτε μουσικά (υφολογικά). Θα εξετάσουμε την εξέλιξη της μουσικής, του μύθου και της παράδοσης μέσα από τα έργα: *Οιδίποδας τύραννος* του Ίγκορ Στραβίνσκυ, *Ηλέκτρα* του Richard Strauss, *Οιδίποδας* του George Enescu, *Αντιγόνη* του Arthur Honegger, καθώς και από τα ελληνικά τραγούδια των Maurice Ravel και Matyas Seiber.

Χρύσα Σκαρλάτου: «Almas tiernas y puras: ένα χειρόγραφο τραγούδι για τους έλληνες Ισραηλίτες που υπήρξαν θύματα του Ολοκαυτώματος»

Οι Ισραηλίτες, ως επί το πλείστον σεφαραδίτες, αποτελούσαν για αιώνες μια αριθμητικά ισχυρή κοινότητα της Θεσσαλονίκης, που συνέβαλε αποφασιστικά στην πολιτισμική της ζωή. Οι ιδιαίτερες πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες της εποχής τούς επέτρεψαν να ζουν με ασφάλεια και ελευθερία, διατηρώντας τη γλώσσα και τα έθιμά τους. Ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος έφερε την καταστροφή αυτής της κοινότητας, με το 96% του πληθυσμού της να έχει τραγική κατάληξη στα στρατόπεδα συγκέντρωσης των Γερμανών. Οι ελάχιστοι επιζήσαντες, επιστρέφοντας στη γενέθλια πόλη τους, καθιέρωσαν μέρες μνήμης και πένθους, και αποτύπωσαν την απώλεια του παλιού τους κόσμου και των αγαπημένων τους ανθρώπων μέσα από την τέχνη και τη λογοτεχνία. Στα αρχεία της Ισραηλιτικής Κοινότητας Θεσσαλονίκης βρέθηκε μια χειρόγραφη παρτιτούρα, χρονολογούμενη πιθανότατα στα μέσα της δεκαετίας του 1950, η οποία φέρει νότες

και ποιητικό κείμενο στα ισπανικά, με σαφή αναφορά στα θύματα του Ολοκαυτώματος. Το τραγούδι τελειώνει με τα συνηθισμένα εβραϊκά λόγια του τέλους μιας προσευχής. Το ποιητικό κείμενο χωρίς νότες εμφανίζεται εκτυπωμένο δύο φορές ακόμα στο ίδιο αρχείο. Το χειρόγραφο θα μεταφραστεί, θα εξεταστεί μουσικολογικά και θα αποδοθεί η σπουδαιότητά του σε σχέση με την ιστορία και τα έθιμα της Ισραηλιτικής Κοινότητας.

Μαίη Κοκκίδου, Γιάννης Μυγδάνης και Ζωή Διονυσίου: «Δάνεια στοιχεία της έντεχνης μουσικής στην κουλτούρα της δημοφιλούς μουσικής: η περίπτωση των μουσικών υβριδίων»

Ένας μουσικός πολιτισμός εξαπλώνεται με το πέρασμα του χρόνου σε καινούριους τόπους, δανείζεται στοιχεία από άλλους πολιτισμούς και υπόκειται σε αλλαγές. Παρ' όλο που η εστίαση σε αυθεντικές μορφές εξακολουθεί να έχει μεγάλη αξία, στο σημερινό μουσικό περιβάλλον η έννοια της αυθεντικότητας έχει μετασηματιστεί και είναι αρκετοί όσοι την αντιλαμβάνονται πλέον ως ριζική καινοτομία της προηγούμενης γενιάς. Η δυτική έντεχνη μουσική, καθ' όλη την ιστορική εξέλιξή της, δανείστηκε και προσάρμοσε στοιχεία από άλλους μουσικούς πολιτισμούς. Στις μέρες μας, η δημοφιλής μουσική οικειοποιείται δημιουργικά στοιχεία από τη δυτική έντεχνη, με την εμφάνιση των μουσικών υβριδίων. Επ' αυτού, πρέπει να προστεθεί ότι, σύμφωνα με τη θεωρία του μεταμοντερνισμού, έχουν καταλυθεί τα όρια μεταξύ υψηλού και χαμηλού, αυτόνομου και εμπορικού, σηματοδοτώντας το τέλος στις μονοσήμαντες ιεραρχίες της μουσικής αξίας. Έτσι, τα μουσικά υβρίδια, σε μία ευρύτερη έννοια από αυτή του αυτούσιου δανεισμού, έχουν ως αρχή τη ρήξη με την παράδοση του παρελθόντος σε ένα κοσμοπολίτικο μουσικό περιβάλλον. Στην παρούσα εισήγηση προσεγγίζεται η πρακτική των δάνειων στοιχείων από τη δυτική έντεχνη στη δημοφιλή μουσική κουλτούρα. Σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, έμφαση θα δοθεί στα ερωτήματα αν ο δανεισμός είναι δόκιμος ή καταχρηστικός, αν διατηρείται η ουσία των δάνειων στοιχείων και, τέλος, αν τα μουσικά υβρίδια μπορούν να διεκδικήσουν την δική τους αυτονομία.

Στρογγυλή τράπεζα: «Αναδρομικός παραλληλισμός προγραμμάτων βυζαντινομουσικολογικών σπουδών: από την τριτοβάθμια εκπαίδευση προς τη δευτεροβάθμια και την πρωτοβάθμια»

Η διδασκαλία της βυζαντινής μουσικής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και η σύνδεση του ειδικού περιεχομένου αλλά και της γενικότερης φιλοσοφίας των νυν ισχυόντων προγραμμάτων βυζαντινομουσικολογικών σπουδών με τα ανάλογα της δευτεροβάθμιας και της πρωτοβάθμιας εκπαί-

δευσης αποτελεί, αναμφίβολα, καίριο ζήτημα, με καθοριστική σημασία για όλα τα μέλη του Ακαδημαϊκού Βυζαντινομουσικολογικού Δικτύου. Συνεχίζοντας τις διεργασίες που ξεκίνησαν ήδη από το 8ο Διατμηματικό Μουσικολογικό Συνέδριο, η παρούσα στρογγυλή τράπεζα παρέχει την αφορμή για διεξοδική συζήτηση πάνω στα βυζαντινομουσικολογικά προγράμματα σπουδών, εκκινώντας αναδρομικά από το (προπτυχιακό ή και μεταπτυχιακό) επίπεδο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και στοχεύοντας, με καταγραφή της τρέχουσας πραγματικότητας και κατάσταση νέων, επικαιροποιημένων και ευκταίων προτάσεων, στη δευτεροβάθμια (ειδικά στα μουσικά σχολεία) και την πρωτοβάθμια. Αναμένεται να αναπτυχθεί ένας γόνιμος διάλογος, με κατάθεση σχετικών απόψεων, παρατηρήσεων, προβληματισμών και, κυρίως, προτάσεων για μια ολιστική προσέγγιση του ζητήματος της διδακτικής της βυζαντινής μουσικής, μέσα από αντίστοιχες ακαδημαϊκές συζητήσεις, που θα οδηγήσουν σε εποικοδομητικά, και πρακτικά εφαρμόσιμα, συμπεράσματα. Στην στρογγυλή τράπεζα θα παρακαθίσουν τα μέλη του Ακαδημαϊκού Βυζαντινομουσικολογικού Δικτύου (καθώς και μέλη Δ.Ε.Π. της Ερευνητικής Ομάδας Βυζαντινών Μουσικών Σπουδών της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας), αλλά η παρουσία και συμμετοχή συναδέλφων και άλλων γνωστικών αντικειμένων είναι επίσης ευκταία, για μια διεπιστημονική προσέγγιση του ζητήματος.

Ε' Συνάντηση του Ακαδημαϊκού Βυζαντινομουσικολογικού Δικτύου

Στο πλαίσιο του 10ου Διατμηματικού Μουσικολογικού Συνεδρίου πραγματοποιείται η 5η συνάντηση του Ακαδημαϊκού Βυζαντινομουσικολογικού Δικτύου. Σε αυτήν προτείνεται να συνεχισθεί, σε λεπτομερέστερο αλλά και πρακτικότερο επίπεδο, η συζήτηση για το *Λεξικό Ορολογίας της Βυζαντινής Μουσικολογίας* στην ελληνική και την αγγλική γλώσσα, ένα εγχείρημα για την ετοιμασία του οποίου έχει ήδη σημειωθεί κάποια πρόοδος. Επιπλέον, μέχρι τη στιγμή της εν λόγω 5ης συνάντησης, οι συνάδελφοι του Ακαδημαϊκού Βυζαντινομουσικολογικού Δικτύου καλούνται να έχουν ολοκληρώσει και την αναγκαία εκ μέρους τους συμπλήρωση της *Βάσης Δεδομένων* με τα θέματα ακαδημαϊκών εργασιών (πτυχιακών, μεταπτυχιακών και διδακτορικών) που υπό την επίβλεψή τους εκπονούνται ή έχουν εκπονηθεί στον τομέα της Βυζαντινής Μουσικολογίας, το πρότυπο της οποίας έχει ήδη αρμοδίως διανεμηθεί. Παρόμοια καταγραφή θα διευκολύνει καθοριστικά κάθε περαιτέρω, εκπαιδευτική και ερευνητική, ακαδημαϊκή διεργασία.

Δέσποινα Αυθεντοπούλου: «Ιδεολογία και αισθητική στις μελωδικές και ρυθμικές ασκήσεις του Μανώλη Καλομοίρη»

Ο *Νέος Κατάλογος Έργων* του Μανώλη Καλομοίρη εμπεριέχει 14 παιδαγωγικά έργα, τα οποία ταξινομούνται σε δύο κατηγορίες: τα μουσικοπαιδαγωγικά έργα και τα παιδαγωγικά έργα για πιάνο. Τα μουσικοπαιδαγωγικά έργα απαρτίζονται από θεωρητικά εγχειρίδια μουσικής και ασκήσεις. Μεγάλο μέρος των ασκήσεων αποτελούν οι φωνητικές ασκήσεις (solfège) που εξέδωσε ο Καλομοίρης, σε συνεργασία με τον Φιλοκτήτη Οικονομίδη, για χρήση τόσο στην ιδιωτική όσο και στη δημόσια μουσική εκπαίδευση. Στα εν λόγω εγχειρίδια, η καθαρεύουσα αποτελεί παραχώρηση του Καλομοίρη στον Οικονομίδη, όπως και όλοι οι τίτλοι στις ασκήσεις σολφέζ. Η παρούσα έρευνα αποσκοπεί, μέσα από τη μελέτη των μελωδικών και ρυθμικών ασκήσεων, στην ανάδειξη των κυριότερων ιδεολογικών και αισθητικών καταβολών του θεμελιωτή της Ελληνικής Εθνικής Σχολής Μουσικής, όπως επίσης αυτές διατυπώνονται και σε άρθρα, διαλέξεις αλλά και στη συνολικότερη δράση του συνθέτη σε εθνικό, πολιτικό και πολιτιστικό επίπεδο. Ο πλούσιος και ιδεολογικά φορτισμένος λόγος του Καλομοίρη για το δημοτικό τραγούδι μετουσιώνεται σε κάθε παιδαγωγικό του σύγγραμμα με τη μορφή σύνθεσης, παραδείγματος ή/και άσκησης. Μέσα από τις παραπομπές σε ξένους συνθέτες, σε έργα του ίδιου, σε τραγούδια χαρακτηριζόμενα ως «δημοτικά» ή «κλέφτικα» και τη σύνθεση πρωτότυπων μελωδικών και ρυθμικών ασκήσεων, ο Καλομοίρης επιβεβαιώνει και προβάλλει το ιδεολογικό και αισθητικό του «πιστεύω».

Σπυριδούλα Κατσαρού: «Μουσική για θέατρο: Ο Γεώργιος Καζάσογλου και η σκηνική μουσική»

Το ελληνικό θέατρο υπήρξε σημαντικός πόλος έλξης για τους συνθέτες της νεοελληνικής μουσικής σκηνής τόσο πριν όσο και μετά τον ελληνοϊταλικό πόλεμο και την γερμανική κατοχή. Ανάμεσά τους, ο Γεώργιος Καζάσογλου αφιέρωσε μεγάλο μέρος της συνθετικής του παραγωγής στην σκηνική μουσική, από την πρώτη του συνεργασία με το Βασιλικό / Εθνικό Θέατρο το 1939 μέχρι και τα τέλη της δεκαετίας του 1960. Συνεργάστηκε με σημαντικούς θιάσους και εξέχουσες προσωπικότητες του θεάτρου της εποχής, λαμβάνοντας μέρος σε εξαιρετικές σκηνικές και ραδιοφωνικές θεατρικές παραγωγές, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Μέσα από αυτές τις συνθέσεις αποκαλύπτεται η ικανότητά του να αποδίδει μουσικά το καλλιτεχνικό όραμα του εκάστοτε σκηνοθέτη, προσπαθώντας παράλληλα να ανταποκριθεί με συνθετική και στυλιστική ευελιξία στις ανάγκες και τις απαιτήσεις του έργου, της σκηνογραφίας, του θεάτρου και των

ικανοτήτων των συντελεστών. Αυτήν ακριβώς την πτυχή της συνθετικής δραστηριότητας του Γ. Καζάσογλου θα επιχειρήσει να εξετάσει η παρούσα εισήγηση, δίνοντας έμφαση στην πλουσιότερη συνθετικά περίοδο του, από το 1944 μέχρι το 1962, και επιλέγοντας αντιπροσωπευτικά έργα σκηνητικής μουσικής. Επιπλέον, θα παρουσιαστεί η υποδοχή τους από το κοινό και τους κριτικούς της εποχής μέσα στο γενικότερο πλαίσιο της ιστορικής εξέλιξης του ελληνικού θεάτρου κατά την εν λόγω περίοδο, σε μια προσπάθεια να αναδειχθεί μια σημαντική πλευρά της νεοελληνικής μουσικής.

Στανιμίρα Ντερμεντζιέβα: «Η Βουλγαρική Εθνική Μουσική Σχολή (1914-1944)»

Η επαγγελματική μουσική της Βουλγαρίας αναπτύχθηκε στα τέλη του 19ου αιώνα, μετά την απελευθέρωση της χώρας από την τουρκοκρατία (1878). Ο λόγος που οδήγησε στη δημιουργία της Βουλγαρικής Εθνικής Μουσικής Σχολής στις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα ήταν η επιθυμία ύπαρξης μιας μουσικής γλώσσας με εθνικό χαρακτήρα. Συγκεκριμένα, η Βουλγαρική Εθνική Μουσική Σχολή ξεκίνησε καθυστερημένα σε σχέση με τις υπόλοιπες εθνικές σχολές της Ευρώπης και άκμασε κυρίως κατά την περίοδο 1918-1923 (μεταξύ του τέλους του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου και της αποτυχημένης «Επανάστασης του Σεπτεμβρίου» του 1923). Η σχολή προσανατολίστηκε προς τα πρότυπα των εθνικών σχολών της Ευρώπης. Η δημιουργία της συνδέθηκε με τη δεύτερη γενιά μουσουργών, η οποία συνδύασε τη βουλγαρική μουσική παράδοση με τις σύγχρονες μουσικές και αισθητικές τάσεις της Ευρώπης του 20ού αιώνα. Αυτή η γενιά ίδρυσε το Εθνικό Ωδείο της Σόφιας (1921) και αργότερα το σύλλογο «Σύγχρονης Μουσικής» (1933-1944), ο οποίος εξελίχθηκε στην Ένωση Βουλγάρων Μουσουργών. Αυτοί οι συνθέτες είναι σήμερα οι «κλασικοί» της βουλγαρικής μουσικής, οι οποίοι σπούδασαν και δραστηριοποιήθηκαν σε γνωστά δυτικοευρωπαϊκά μουσικά κέντρα. Έχοντας εν συνεχεία απορροφήσει τις διαφορετικές σύγχρονες μουσικές τάσεις, επέστρεψαν στην πατρίδα τους και δημιούργησαν μια μουσική με εθνικό χαρακτήρα που ξεχώρισε στην ευρωπαϊκή σκηνή.

Εύη Νίκα-Σαμψών, «Ο εξωτισμός στην opera seria του 18ου αιώνα. Ανιχνεύοντας τα “εξωτικά” μουσικοδραματουργικά γνωρίσματα μιας κατεξοχήν ευρωπαϊκής μουσικής παράδοσης»

Ο εξωτισμός στη δημιουργία της ευρωπαϊκής μουσικής παράδοσης ερμηνεύτηκε άλλοτε υπό το περιορισμένο πρίσμα μιας συγκεκριμένης ιστορικής περιόδου ή μουσικής υφής και άλλοτε υπό την ευρύτερη έννοια

που εξεικόνιζε στοιχεία «εξωευρωπαϊκών» πολιτισμών ή ιδιαίτερων γεωγραφικών περιοχών και οπωσδήποτε εμπεριείχε το γνώρισμα του «ασυνήθιστου», του «πρωτόγνωρου» στη δραματολογία της ευρωπαϊκής όπερας. Ο «εξωτισμός στην όπερα» αποτελεί και το θέμα μιας διευρυμένης συνεδρίας, που εστιάζει σε επιμέρους ερμηνείες του εξωτισμού, σε συγκεκριμένα έργα διαφορετικών εποχών και συνθετικών τάσεων. Η ιταλική *opera seria*, μέσα από τον θεσμικό και πολιτισμικό ρόλο της στην Ευρώπη, πρόσφερε ένα πεδίο μουσικής απεικόνισης και πρόσληψης του εξωτισμού, της «πολιτισμικής ετερότητας», και συνέβαλε συγχρόνως στη μεταφορά στερεοτυπικών εικόνων στην οπερική παράδοση της ευρωπαϊκής μουσικής δημιουργίας. Ειδικότερα, η εισήγηση επιχειρεί να αποσαφηνίσει καταρχάς, στο πλαίσιο μιας λεξικογραφικής προσέγγισης, τις έννοιες του εξωτισμού στη σύγχρονη βιβλιογραφία με αφορμή τη μελέτη του Ralph P. Locke, *Music and the Exotic from the Renaissance to Mozart* (Cambridge University Press, Cambridge 2015) και να εστιάσει περαιτέρω στα ιδιαίτερα μουσικοδραματουργικά ιδιώματα της «εξωτικής διαφορετικότητας», έτσι όπως αυτά απεικονίστηκαν σε χαρακτηριστικά έργα του G. F. Händel (π.χ. *Tamerlano, Tolomeo, Poro*) και άλλων συνθετών του 18ου αιώνα.

Βασιλική Κωνσταντίνου: «Η ιστορία του υπεροπτικού και εξωτικού βασιλιά Κροΐσου στην Όπερα του Αμβούργου. Στοιχεία εξωτισμού στην μουσική κληρονομιά της πολυπολιτισμικής Όπερας του Αμβούργου»

Η παρούσα εισήγηση προσεγγίζει και διερευνά τόσο ως προς τα μορφολογικά όσο και ως προς τα δραματουργικά της στοιχεία την όπερα του Reinhard Keiser (1674-1739) με τίτλο *Der hochmütige, gestürzte und wieder erhabene Croesus* (*Ο υπεροπτικός, έκπτωτος, αλλά εν τέλει μεγαλοπρεπής Κροΐσος*). Η όπερα παρουσιάστηκε για πρώτη φορά το 1711 στο Αμβούργο και συγκαταλέγεται στις πρώτες γερμανικές όπερες. Πέραν της σαφούς αναφοράς στο ιστορικό πρόσωπο του εξωτικού βασιλιά της Λυδίας, Κροΐσου, η εισήγηση θα επιχειρήσει να παρουσιάσει και να αναδείξει τα στοιχεία του εξωτισμού – σύμφωνα με την ευρύτερη έννοια του όρου, έτσι όπως αυτός αναπτύσσεται στο άρθρο του Ralf P. Locke, “On Exoticism, Western Art Music, and the Words we use”. Επιπλέον, πρόκειται να εξεταστεί και ο ιστορικός ρόλος της Όπερας του Αμβούργου και της συμβολής της στην μουσική κληρονομιά του είδους αυτού, αφού εκεί λειτούργησε για πρώτη φορά το 1678 το πρώτο κτήριο όπερας εκτός των συνόρων της Ιταλίας.

Δήμητρα Μπαντέκα: «Jean-Philippe Rameau: Ανακαλύπτοντας τις Ινδίες. Στοιχεία εξωτισμού στη μουσική δραματουργία του έργου *Les Indes galantes*»

Σκοπός της εισήγησης είναι η ανάδειξη των στοιχείων εξωτισμού που απαντούν στην όπερα-μαπαλέτο *Les Indes galantes* του Jean-Philippe Rameau, σε ποιητικό κείμενο του Louis Fuzelier, που παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στις 23 Αυγούστου του 1735 στο πλαίσιο των μουσικών εκδηλώσεων της Βασιλικής Ακαδημίας. Όπως έχει επισημάνει ο Ralph Locke, στον μουσικό χώρο ο εξωτισμός έχει αντιμετωπιστεί περισσότερο ως λεξικό συγκεκριμένων στυλιστικών μηχανισμών, με τους οποίους συνδέεται συνήθως ο συνθέτης κατά κάποιον τρόπο και ίσως πολλοί από τους ακροατές του. Αξίζει να σημειωθεί ότι, σύμφωνα και με τη σύγχρονη βιβλιογραφία, η μουσική παράδοση του εξωτισμού στην ευρωπαϊκή όπερα ξεκινά με τον Lully και συνεχίζεται στο έργο του Rameau, ο οποίος δεν αμέλησε να εισαγάγει το αμερικανικό στοιχείο στην οπερική σκηνή. Το συγκεκριμένο έργο επιλέχθηκε γιατί είναι αντιπροσωπευτικό των προτιμήσεων και των εξωτικών τάσεων του πρώιμου 18ου αιώνα κατά τα πρότυπα του Rameau και του Fuzelier. Η εισήγηση, λοιπόν, εστιάζει στον τρόπο αφομοίωσης των ποικίλων εξωτικών στοιχείων στη δραματουργία της όπερας, δίνοντας έμφαση στις πρωτότυπες αρμονίες, στους ασυνήθιστους ρυθμούς, στις εξωτικές μελωδίες και ενδυμασίες που χρησιμοποίησε ο Rameau στη συγκεκριμένη όπερα για να δημιουργήσει το εξωτικό περιβάλλον.

Μαριάννα Σιδερί: «Τουρκικές αναφορές στην ευρωπαϊκή όπερα του 18ου αιώνα»

Ιστορίες απόδρασης από ανατολικά χαρέμια με αιχμάλωτες ευρωπαϊκές θελκτικές υπάρξεις και γενναίους δυτικούς ήρωες κάτω από την καχύποπτη παρακολούθηση ενός ευνούχου συναντώνται ελεύθερα στο ρεπερτόριο της ευρωπαϊκής όπερας του 18ου αιώνα, με κορυφαίο έργο την *Απαγωγή από το Σεράι* του Μότσαρτ. Με αφορμή την παρατήρηση ότι η σκηνική αναπαράσταση του εξωτικού στοιχείου στην όπερα του 18ου αιώνα θέτει ως βασική προϋπόθεση την “αρχή της ομοιότητας”, η παρούσα ανακοίνωση συνοψίζει τα πορίσματα προηγούμενων ερευνών και διερευνά μέσα από την παρουσίαση δημοφιλών οπερατικών έργων τουρκικής θεματολογίας τον τρόπο με το οποίο αποτυπώνεται το εξωτικό στοιχείο στην όπερα του 18ου αιώνα.

Δήμητρα Χόνδρου: «Ο εξωτισμός ως μουσική παράδοση στην ιστορική γαλλική grand opéra: Οι περιπτώσεις των *Fernando Cortez* και *Vasco da Gama*»

Το έντονο ενδιαφέρον για τον εξωτισμό στην θεματολογία και, κατ' επέκταση, στη μουσική δραματολογία της όπερας προέκυψε μέσα από την ιστορία της αποικιοκρατίας. Η επεκτατική πολιτική, η ανακάλυψη μιας νέας ηπείρου και οι πολιτισμικές ανταλλαγές ενέπνευσαν αρκετούς συνθέτες. Οι μακρινοί και παράξενοι αυτοί τόποι, οι άνθρωποι, τα αντικείμενα, ο τρόπος ντυσίματος, τα διαφορετικά ήθη και έθιμα, κ.ο.κ., αποτέλεσαν πόλο έλξης για την Ευρώπη του 16ου αιώνα. Το πάθος για το εξωτικό στοιχείο κατά την διάρκεια του 19ου αιώνα έδωσε το παρών και στην γαλλική grand opéra. Η εισήγηση θα επικεντρωθεί σε μια συγκριτική προσέγγιση που αφορά στις ιδιαιτερότητες της μουσικής γλώσσας και της δραματοουργίας του Spontini και του Meyerbeer, επιδιώκοντας να προσδιορίσει το εξωτικό στοιχείο ως στοιχείο συνθετικής δημιουργίας, και θα αναλύσει την σημαίνουσα σημασία της επιρροής του εξωτισμού σε ένα ευρύτερο πλαίσιο. Συγκεκριμένα, τα έργα *Fernando Cortez* και *Vasco da Gama* θα αποτελέσουν τη βάση των αναλυτικών προσεγγίσεων που θα επιχειρηθούν στο πλαίσιο της εισήγησης, καθώς είναι τα πλέον ενδεδειγμένα έργα που προβάλλουν ιδιαίτερα «εξωτικά» χαρακτηριστικά και όπου αποτυπώνονται οι μουσικές παραδόσεις του εξωτισμού στο είδος της ιστορικής γαλλικής αποικιοκρατικής grand opéra.

Σταματία Γεροθανάση: «*Αλιείς μαργαριταριών*. Νέα οπτική του μουσικού εξωτισμού»

Η εισήγηση επιχειρεί να παρουσιάσει το θέμα του εξωτισμού, εστιάζοντας στην τρίπρακτη όπερα αριθμών του Ζωρζ Μπιζέ, *Αλιείς μαργαριταριών* (*Les pêcheurs de perles*), σε λιμπρέτο Michel Carré και Eugène Cormon. Η όπερα παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στο Théâtre Lyrique του Παρισιού στις 30 Σεπτεμβρίου 1863 και αποτελεί τη δημοφιλέστερη όπερα του συνθέτη μετά την *Κάρμεν*. Η παρουσίαση υιοθετεί τον διευρυμένο προσδιορισμό του όρου «μουσικός εξωτισμός» και τη μεθοδολογία που προτείνεται από τον Ralph Locke. Χρησιμοποιώντας το ιδεολογικό μοντέλο *All the music in full context*, το οποίο ενδείκνυται για τη μελέτη του μουσικού εξωτισμού σε μουσικοδραματικά έργα, η παρουσίαση θα εξετάσει συγκεκριμένες παραμέτρους της σκηνικής δράσης και της γλώσσας του λιμπρέτου που παραπέμπουν σε γεωγραφικά / κλιματολογικά, κοινωνικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά του τόπου και του χρόνου της πλοκής (Κεϋλάνη, σημερινή Σρι Λάνκα), αλλά και του Ξένου (Other) / μη

ευρωπαϊκού στοιχείου γενικότερα. Στη συνέχεια θα γίνει αναφορά στις τεχνικές σύνθεσης που επενδύουν τις παραπάνω παραμέτρους και οι οποίες δεν ηχούν απαραίτητα και μόνον ως μη-δυτικές. Αξίζει να σημειωθεί ότι το μοντέλο *All the music in full context* θα μελετηθεί με τον μηχανισμό της εννοιακής μείξης (Conceptual Blending) και στη βάση αυτή είναι δυνατό να ιδωθεί η συγκεκριμένη όπερα ως μείξη σκηνικής δράσης και γλώσσας του λιμπρέτου με εξωτικά χαρακτηριστικά και μουσικής. Η παρουσίαση αποτελεί μέρος της συνεδρίας με θεματική την παράδοση του εξωτισμού στην όπερα, όπου θα επιχειρηθεί, μεταξύ άλλων, και η παρουσίαση ενός κριτικού σχολιασμού της βιβλιογραφίας του «Εξωτισμού».

Θανάσης Τρικούπης και Μαριμέλ Χρήση: «Τα γαλλικά τραγούδια για φωνή και πιάνο του Σπυρίδωνα Σαμάρα»

Μία πλειάδα ελλήνων συνθετών (Διονύσιος Λαυράγκας, Σπυρίδων Σαμάρας, Δημοσθένης Μιλανάκης, Αιμίλιος Ριάδης, Θεόδωρος Σπάθης, Μάριος Βάρβογλης, Δημήτριος Λεβίδης, Πέτρος Πετρίδης κ.ά.) έδρασε στο Παρίσι από τα τέλη του 19ου μέχρι και τις αρχές του 20ού αιώνα. Ο συγκερασμός των επιρροών που πρόσφεραν στους μουσουργούς αυτούς αρχικά το ελληνικό περιβάλλον και στη συνέχεια η γαλλική πρωτεύουσα κληροδότησε στον ευρύτερο χώρο της έντεχνης ευρωπαϊκής μουσικής μία ιδιαίτερη διαπολιτισμική δημιουργία. Κορύφωση αυτής της πολιτισμικής ανάμιξης αποτελούν οι μελοποιήσεις της γαλλικής γλώσσας. Τα έξι γαλλικά τραγούδια για φωνή και πιάνο του Σαμάρα αποτελούν μία ελάχιστη αλλά ιδιαίτερη πτυχή του καλλιτεχνικού έργου του. Η αναλυτική προσέγγισή τους αναδεικνύει τη σταδιακή ανάπτυξη του προσωπικού ιδιώματος του μουσουργού, ο οποίος επιλεκτικά χρησιμοποιεί υλικό, τόσο από την ιταλική μουσική παράδοση, όσο και από τη γαλλική ιμπρεσιονιστική τεχνοτροπία και από εξωευρωπαϊκά (εξωτικά – ανατολικά) στοιχεία, ανάλογα με τις εκφραστικές του ανάγκες και τη θεματική του ποιητικού κειμένου. Επιπρόσθετα, οι σύντομες μορφές των τραγουδιών ενδείκνυνται για μία λεπτομερή μορφολογική ανάλυση, από την οποία προκύπτουν χρήσιμα συμπεράσματα για τον τρόπο με τον οποίον ο συνθέτης χειρίζεται το καθολικό αρχιτεκτόνημα της δομής, καθώς και για την εσωτερική διασύνδεση των επιμέρους μικροδομικών χαρακτηριστικών και τον λειτουργικό τους ρόλο στη συνολική μορφή.

Αναστασία Σιώψη: «Η μουσική ως γλώσσα συναισθημάτων»

Η μουσική παίζει έναν πολύ σημαντικό ρόλο σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο, κυρίως σε περιπτώσεις συναισθηματικά έντονων γεγονότων

και συναφών κοινωνικών δραστηριοτήτων. Στόχος μου είναι η παρουσίαση τρόπων με τους οποίους εκφράζεται η συναισθηματική δύναμη της μουσικής στον πολιτισμό μας. Θα επιχειρήσω να τεκμηριώσω ότι κυρίως οι ακουστικές προσδοκίες / συνήθειες του συνθέτη, του εκτελεστή και του ακροατή, και ο ερμηνευτικός τους ορίζοντας δημιουργούν τρόπους κατανόησης μέσα από την επικοινωνία με τη μουσική. Το σημαντικότερο αξίωμα της παρούσας ανακοίνωσης είναι ότι η μουσική μπορεί να γίνει αντιληπτή ως φορέας νοήματος, το οποίο επικοινωνεί κατά κάποιο τρόπο στους συμμετέχοντες και τους ακροατές. Αυτό το νόημα δεν έχει να κάνει αποκλειστικά με το περιεχόμενο του ίδιου του έργου. Η μουσική μπορεί επίσης να επικοινωνεί νοήματα που, με κάποιους τρόπους, αναφέρονται στον εξωμουσικό κόσμο των νοημάτων, πράξεων, συναισθηματικών καταστάσεων και χαρακτήρων. Στόχος της ανακοίνωσης, επομένως, είναι η διερεύνηση της συναισθηματικής δύναμης της έντεχνης δυτικοευρωπαϊκής μουσικής μέσα από θεωρίες και παραδείγματα.

Ιάκωβος Σταϊνχάουερ: «Φιλοσοφία και φιλοσοφική κληρονομιά στη μουσική του 20ού αιώνα»

Η μουσική φιλοσοφία είναι ένας από τους πολύ παλιούς κλάδους της φιλοσοφίας. Ο προβληματισμός για τη μουσική, τη φύση της, τη θέση της στον κόσμο και τη σημασία της στην αντίληψη και στη δημιουργικότητα των ανθρώπων αποτελεί ανέκαθεν πρωταρχικό στοιχείο της πολιτιστικής συνείδησης. Η παρούσα εισήγηση θα επικεντρωθεί στη σχέση μουσικής και φιλοσοφίας στον 20ό και 21ο αιώνα, εξετάζοντας όχι μόνο περιπτώσεις φιλοσοφικού αναστοχασμού για την τέχνη του ήχου αλλά και, αντίστροφα, τέτοιες όπου οι συνθέτες εντάσσουν την κληρονομιά της μακράς ιστορίας της φιλοσοφικής σκέψης στην καλλιτεχνική τους δημιουργία.

Πάνος Τσερίκης: «Αποσυνθεμένο υλικό και συνεκτικές μορφές στην αισθητική σκέψη του Αντόρνο: η χρήση φολκλορικών στοιχείων για την δημιουργία αυθεντικής μουσικής»

Μέσω της κριτικής προσέγγισης ιστορικών παραδειγμάτων χρήσης φολκλορικού υλικού καθώς και της αξιοποίησης των εννοιών του μουσικού υλικού, της τάσης, της ιστορικής διαλεκτικής και της αποσύνθεσης του υλικού, όπως αυτές γίνονται αντιληπτές στην φιλοσοφία της μουσικής και στην αισθητική θεωρία του Αντόρνο, πραγματοποιείται η διερεύνηση της πιθανότητας μιας αυθεντικής μουσικής βασισμένης σε στοιχεία του μουσικού υλικού ενός συλλογικού παρελθόντος που δεν υφίσταται πια. Ενώ το υλικό αυτό εμφανίζεται ως αδιαμφισβήτητο εθνικό σύμβολο και πολύτιμη

κληρονομιά, η πρακτική της χρήσης του ως εύκολη λύση τόσο στα πιεστικά προβλήματα των (εθνικών) σχολών μουσικής όσο και σε κείνα των εκφραστικών αναγκών του συνθέτη κατακρίθηκαν από τον Αντόρνο, αφού θεωρούσε την προσπάθεια ενσωμάτωσης στοιχείων από το παρελθόν ως οπισθοδρόμηση σε έναν κόσμο που προσποείται ότι είναι «αιώνιος, φυσικός και επαληθεύσιμος». Ωστόσο, σε αρκετές περιπτώσεις διέκρινε μια θετική χρήση που συνίσταται στην καταλυτική παρέμβαση του συνθέτη, ο οποίος μέσα στην δομή ενός δεσμευτικού όλου υποβάλλει σε κριτική το φθαρμένο υλικό, στάση που μπορεί να οδηγήσει στην – κατά βάθος τραγελαφική – αποκάλυψη του επίπλαστου, όπως στον Μάλερ, ο οποίος «πάνω από τα τετριμμένα θέματα [...] έγραφε [...] την ίδια στιγμή με παρωδία και σοβαρότητα».

Κωστής Ζουλιάτης: «Ο Προμηθέας στην μουσική του 20ού αιώνα: Luigi Nono, Γιάννης Χρήστου»

Ο Προμηθέας αποτελεί μυθολογική παρακαταθήκη του αρχαίου κόσμου στις σύγχρονες κοινωνίες, συμβολίζοντας το σύνολο των ανθρώπινων κατακτήσεων, τον αγώνα για την αναζήτηση της επιστημονικής γνώσης, την θυσία και την εξέγερση απέναντι σε κάθε τι που περιορίζει τον Άνθρωπο. Στην εισήγηση διερευνάται η παρουσία του Προμηθέα στην μουσική του 20ού αιώνα, εστιάζοντας σε δύο χαρακτηριστικές περιπτώσεις και ταυτόχρονα εντελώς διαφορετικές προσεγγίσεις τόσο από μουσικής όσο και από ιδεολογικής άποψης: στην ακουσματική όπερα *Προμηθέας – Μία τραγωδία της ακρόασης* (1984) του Ιταλού Luigi Nono (1924-1990) και στην μουσική σύνθεση του Γιάννη Χρήστου (1926-1970) για την παράσταση *Προμηθεύς δεσμώτης* του Εθνικού Θεάτρου (1963). Στο έργο του Nono έχει καταργηθεί κάθε αφηγηματικό, σκηνικό και οπτικό στοιχείο, και η δραματουργία προκύπτει από την ακρόαση, σε έναν ειδικά διαμορφωμένο χώρο και διάταξη ηχείων. Γνωστός για την ριζοσπαστική πολιτική στρατευση του, ο συνθέτης εδώ φέρνει τον Άνθρωπο στο προσκήνιο του έργου, υπερβαίνοντας τις πολιτικές διακηρύξεις: ο προμηθεϊκός μύθος συνιστά το κατ' εξοχήν αρχέτυπο της προσφοράς του ανθρώπου στους ανθρώπους και ταυτόχρονα της θυσίας του, με την ηχητική του Nono να αποτυπώνει δομικά και λειτουργικά το δράμα του σύγχρονου περιπλανώμενου Προμηθέα. Στον αντίποδα, η μουσική του Χρήστου για τον *Προμηθέα* δεν αποτελεί μία αυτοτελή σύνθεση, αλλά το ηχητικό μέρος μιας συνολικότερης, θεατρικής εμπειρίας. Συνιστά την πρώτη εφαρμογή ηλεκτρονικών μέσων στην δημιουργία του συνθέτη και το μεταίχμιο εξερεύνησης μιας νέας μουσικής γλώσσας από μέρους του. Πρόθεση του Χρήστου είναι να προσφέρει μία

μουσική αναπαράσταση της κοσμολογικής σύγκρουσης, της «τρομερής εξέγερσης ενάντια στην κοσμική τάξη», ενώ η αντιμετώπισή του έχει ως οδηγό τον ρυθμικό τονισμό της ελληνικής γλώσσας αλλά και τις σύγχρονες κατακτήσεις της μουσικής τεχνολογίας.

Αθανάσιος Πετρόπουλος: «Τεχνική και αισθητική προσέγγιση των ηλεκτροακουστικών έργων για φωνή του Luciano Berio, και η επιρροή τους από την δυτική έντεχνη πολιτισμική κληρονομιά»

Ο Luciano Berio έθεσε τα θεμέλια της σύγχρονης πρωτοπορίας ειδικότερα όσον αφορά τα έργα για φωνή. Προερχόμενος από μία χώρα όπως η Ιταλία, με την μακρά παράδοση της όπερας αλλά και του μουσικού θεάτρου, και έχοντας πάντα ως αρχή την στήριξη στην παράδοση, δεν μπορούσε παρά να ξεχωρίσει ανάμεσα στους σημαντικότερους συνθέτες της γενιάς του. Εξερεύνησε τη μεγάλη παράδοση της δυτικής μουσικής σε προσαρμογές του Μοντεβέρντι (*Combattimento di Tancredi e Clorinda*), του Bach (*Contrapunctus XIX*), του Boccherini (*Ritirata notturna di Madrid*), του Mozart (*Vor, während, nach Zaide*), του Schubert (*Rendering*), του Brahms (Op. 120 αρ. 1), του Mahler (οι δύο κύκλοι *Frühe Lieder*), του Puccini (*To Finale της Τουραντότ*) κ.ά. Στην παρούσα έρευνα εξετάζονται τα ηλεκτροακουστικά έργα για φωνή του Luciano Berio και η σχέση τους με τη δυτική έντεχνη κληρονομιά. Αναλύονται ειδικότερα το έργο *Thema (Omaggio a Joyce)* (1958) και η συνδρομή του Umberto Eco, το *Epifanie* (1959-1961) και η σχέση του με την τρίτη σονάτα για πιάνο του Boulez, καθώς και το *Visage* (1961).

Δανάη Στεφάνου: «Ανεξάρτητες δισκογραφικές εκδόσεις και η συμβολή τους στην τεκμηρίωση και διάδοση της ελληνικής μουσικής πρωτοπορίας»

Η ανακοίνωση εστιάζει στις εκδόσεις ακυκλοφόρητων ιστορικών ηχογραφήσεων και εκτελέσεων έργων ελλήνων συνθετών από ανεξάρτητες δισκογραφικές εταιρείες, με κυριότερο σημείο αναφοράς τις πρόσφατες κυκλοφορίες *Michael Adamis: A Selection of Electroacoustic Works 1964-1977* (Rekem Records, 2014) και *Stefanos Vassiliadis: En Pyri / Bacchae* (Holotype Editions, 2017). Αφενός, με την βοήθεια αρχαιακής και επιτόπιας έρευνας, αποτυπώνονται οι ιστορικές συγκυρίες και διασυνδέσεις ανάμεσα στις εκδόσεις αυτές και το υλικό που τις απαρτίζει, και σκιαγραφούνται οι μικρο-κοινότητες μουσικών και ακροατών μέσα από τις οποίες προέκυψαν οι προαναφερθείσες πρωτοβουλίες. Αφετέρου, αναλύοντας το ηχητικό και συνοδευτικό υλικό των εκδόσεων, εξετάζονται το

αισθητικό υπόβαθρο και οι ευρύτερες πολιτισμικές προεκτάσεις τέτοιου είδους κυκλοφοριών, στο πλαίσιο πρόσφατων θεωρητικών προσεγγίσεων στις έννοιες της πειραματικής και underground μουσικής, καθώς και της υβριδικότητας. Συμπερασματικά, αναδεικνύονται ένα παραγνωρισμένο αλλά ιδιαίτερα γόνιμο πεδίο συσχετίσεων μεταξύ πρωτοπορίας και πειραματισμού, και μια ανάγκη επανεξέτασης των άδηλων ορίων μεταξύ «υψηλής» και «χαμηλής» τέχνης, επίσημης και άτυπης μουσικής δραστηριότητας, προκειμένου να αποτιμηθούν πληρέστερα το βάθος και ο χαρακτήρας της εγχώριας έντεχνης μουσικής κληρονομιάς.

Ιωάννης Ριζόπουλος: «Προσδιορίζοντας το ρυθμικό “κούνημα”. Μοτέλο για την ελληνική ρυθμική αίσθηση στη μουσική εκτέλεση»

Η κύρια δομή της έρευνας βασίζεται στις ιδιαιτερότητες της μουσικής παράδοσης του ελλαδικού χώρου, εστιάζοντας στους ποικιλόμορφους τρόπους εκτέλεσης των ρυθμών της μέσω των κρουστών. Πρωταρχικός σκοπός αυτής της μελέτης είναι να ηχογραφηθεί, να αρχειοθετηθεί, να εξηγηθεί και να προσδιοριστεί αυτή η μοναδικότητα (η ιδιαίτερη μουσική αίσθηση που δημιουργεί ο κάθε ξεχωριστός τρόπος παίξιματος) μέσω διερεύνησης των μουσικών παραδόσεων διαφόρων περιοχών. Το συγκεκριμένο ρυθμικό “κούνημα” (swing) της παραδοσιακής μουσικής, το οποίο είναι (ήταν) εμφανές στους εκτελεστές όταν παίζουν διάφορους ρυθμούς και ρυθμικές φράσεις. Το ευρύτερο πεδίο εφαρμογής της παρούσας έρευνας αφορά τη δημιουργία μεθόδων πάνω στη χρήση των ελληνικών “ρυθμικών αισθήσεων”, καθορίζοντας μερικά από τα πιο ενδιαφέροντα “ρυθμικά κουνήματα” της ελληνικής παραδοσιακής μουσικής, με έμφαση στην πρακτική εκτέλεσης των κρουστών. Συγκεκριμένα, έχει ως στόχο να διερευνήσει τα θεμελιώδη χαρακτηριστικά των «αισθήσεων», όπως αυτά διακρίνονται μέσα από τα ιδιαίτερα πολιτισμικά χαρακτηριστικά των διαφορετικών ελληνικών γεωγραφικών περιοχών. Απώτερος σκοπός της έρευνας είναι η δημιουργία ποικίλων μεθόδων, μέρος ενός συνολικού μοντέλου που θα επιτρέπει στον εκτελεστή να χρησιμοποιεί ελληνικά παραδοσιακά στοιχεία στη σύγχρονη μουσική εκτέλεση. Τα αποτελέσματα της σπουδής αυτής θα διευρύνουν την ήδη υπάρχουσα γνώση σχετικά με τα πολλαπλά ρυθμικά κουνήματα, προσδίδοντας νέα προοπτική στη χρήση της “ρυθμικής αίσθησης” στην πράξη και την απόδοση.

Αιμίλιος Καμπουρόπουλος και Κώστας Τσούγκρας: «Γενική Αναπαράσταση Συγχορδιακών Τύπων: Ένας αλγόριθμος για τον προσδιορισμό θεμέλιου και τύπου συγχορδίας σε τονικά και μη-τονικά ιδιώματα»

Η παρούσα μελέτη εστιάζει σε ζητήματα αρμονικής αναπαράστασης και υπολογιστικής ανάλυσης. Αρμονικές κωδικοποιήσεις όπως η χρήση κιθαριστικών συγχορδιακών συμβόλων ή η παραδοσιακή κωδικοποίηση με λατινικούς αριθμούς είναι κατάλληλες για την τονική μουσική, αλλά χάνουν το νόημά τους σε μη-τονικά μουσικά ιδιώματα. Συγχρόνως, κωδικοποιήσεις όπως η θεωρία φθογγικών συνόλων χρησιμοποιούνται στην ατονική ή τη δωδεκάφθογγη ή τη μη-τονική μουσική γενικότερα, αλλά είναι ακατάλληλες για την τονική μουσική. Είναι δυνατός ο καθορισμός μιας “καθολικής” συγχορδιακής κωδικοποίησης, η οποία να προσαρμόζεται σε διαφορετικά αρμονικά ιδιώματα; Σε αυτή την μελέτη, παρουσιάζεται μια νέα αναπαράσταση συγχορδιακών τύπων, η οποία είναι γενική και μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την κωδικοποίηση συγχορδιών σε οποιοδήποτε αρμονικό πλαίσιο (π.χ. τονικό, τροπικό, τζαζ, οκτατονικό, ατονικό). Η Γενική Αναπαράσταση Συγχορδιακών Τύπων (General Chord Type Representation – GCT representation) επιτρέπει την αναδιάταξη των φθόγγων μιας αρμονικής συνήχησης έτσι ώστε να προσδιοριστούν αυτόματα αφηρημένοι τύποι συγχορδιών, κατάλληλοι για συγκεκριμένα αρμονικά ιδιώματα. Η προτεινόμενη κωδικοποίηση είναι εμπνευσμένη από την παραδοσιακή αρμονική ανάλυση με λατινικούς αριθμούς, αλλά είναι πιο γενική και ευέλικτη. Με δοσμένη την κατάταξη διαστημάτων σε σύμφωνα ή διάφωνα και με δοσμένη μία κλίμακα ή τονικότητα, ο αλγόριθμος GCT υπολογίζει, για μια δοσμένη συνήχηση, την βέλτιστη κατάταξη των φθόγγων έτσι ώστε ένα μέγιστο υποσύνολο σύμφωνων διαστημάτων να παρουσιάζεται στην “βάση” της κατάταξης στην πιο συνεπτυγμένη μορφή. Ο χαμηλότερος φθόγγος στην κατάταξη είναι η “θεμέλιος” της συγχορδίας. Αν είναι γνωστό το τονικό κέντρο, η σχετική θέση της συγχορδίας ως προς την τονική υπολογίζεται αυτομάτως. Η προτεινόμενη κωδικοποίηση είναι ιδανική για ιεραρχικά αρμονικά συστήματα όπως τις διάφορες εκφάνσεις του τονικού συστήματος, προσαρμόζεται, όμως, και σε οποιοδήποτε αρμονικό σύστημα, όπως ατονικό, οκτατονικό, ολοτονικό ή παραδοσιακό πολυφωνικό σύστημα (στην περίπτωση της ατονικής μουσικής, η αναπαράσταση GCT ισοδυναμεί με την “κανονική μορφή” της θεωρίας φθογγικών συνόλων). Ο προτεινόμενος αλγόριθμος έχει εφαρμοστεί και αξιολογηθεί ποιοτικά και ποσοτικά σε έναν μεγάλο αριθμό αποσπασμάτων από διαφορετικά μουσικά ιδιώματα και εποχές (μεσαιωνική, μπαρόκ, κλασική, ρομαντική, οκτατονική, ατονική, τζαζ, παραδοσιακή μουσική), αναδεικνύοντας τις δυνατότητές του, ιδιαίτερα για το πεδίο της υπολογιστικής μουσικής ανάλυσης.

Τάσος Κολυδάς: «Η ψηφιακή παρτιτούρα ως ιστορική πηγή για την αποτύπωση της μουσικής κληρονομιάς: προκλήσεις, δυνατότητες, προοπτικές»

Οι παρτιτούρες αποτελούν πολύτιμη κατηγορία πηγών για την καταγραφή και μελέτη της μουσικής κληρονομιάς. Ιδιαίτερα τα μουσικά χειρόγραφα διακρίνονται για τον πλούτο και την ποικιλομορφία των πληροφοριών που παρέχουν: πέρα από το κατεξοχήν μουσικό περιεχόμενο, παρέχουν τεκμήρια για τις συνθήκες δημιουργίας του μουσικού έργου (χειρόγραφες διορθώσεις, προσθήκες και αφαιρέσεις υλικού), τη συνθετική διαδικασία (μουσικά σκίτσα, αναθεωρήσεις, οριστική εκδοχή), την ταυτότητα του έργου και του δημιουργού (χρονολόγηση, διάκριση πρωτότυπου – αντίγραφου, γραφικός χαρακτήρας του συνθέτη) κ.λπ. Η δυνατότητα επεξεργασίας της παρτιτούρας μέσω υπολογιστή έφερε στα χέρια του συνθέτη τέτοιες δυνατότητες, που σταδιακά επιβάλλουν την ψηφιακή παρτιτούρα ως το βέλτιστο μέσο αποτύπωσης της μουσικής. Από την άλλη, στην ψηφιακή παρτιτούρα ελλείπουν οι περισσότερες από τις πληροφορίες που αναφέρθηκαν. Σκοπός της ανακοίνωσης είναι η εξέταση των προκλήσεων, των δυνατοτήτων και των προοπτικών που διαγράφονται από την αξιοποίηση της ψηφιακής παρτιτούρας στα χέρια του ιστορικού. Αναπτύσσονται ζητήματα χρονολόγησης, ταυτοποίησης του δημιουργού, διερεύνησης της γνησιότητας του έργου, δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας κ.λπ. Επισημαίνεται η συμβολή των γλωσσών συμβολικής αναπαράστασης της μουσικής (MusicXML) στον τομέα της διαλειτουργικότητας. Υπογραμμίζεται η ραγδαία διάδοση της ψηφιακής παρτιτούρας χάρη στο λογισμικό ανοιχτού κώδικα. Τέλος, προτείνεται ένας μηχανισμός αρχειοθέτησης των ψηφιακών τεκμηρίων με τρόπο ώστε να καθίσταται αδύνατη η παραποίηση του περιεχομένου τους.

Σταματία Καλαϊτζίδου: «Επανάληψη, δομή και νοηματοδότηση: Από τη μουσική στην παράσταση (performance)»

Η διαχείριση της επαναληπτικότητας στην μουσική εμπειρία φωτίζει επικοινωνιακούς κώδικες πέραν του στυλιστικού και πολιτιστικού πλαισίου. Στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι η διερεύνηση του στοιχείου της επανάληψης ως ενός καθολικού εργαλείου επικοινωνίας. Το μεθοδολογικό έναυσμα της παρούσας προσέγγισης προέρχεται από το χώρο της μουσικής σημειολογίας, και συγκεκριμένα αφορά στην κατηγοριοποίηση του David Lidon, ο οποίος διακρίνει την επανάληψη στη μουσική, ανάλογα με τη λειτουργία της, σε τρία είδη. Η παρούσα ανακοίνωση εστιάζει στην αυτοσχεδιαστική ερμηνεία που έδωσε ο μουσικός / ομιλητής / κωμικός

(performer) Reggie Watts στο επίσημο συνέδριο του οργανισμού TEDx τον Φεβρουάριο του 2012 στην Καλιφόρνια (Η.Π.Α.). Ο Watts δίνει ιδιαίτερη σημασία στην αυθόρμητη έκφραση μέσα από το λόγο και τη μουσική. Χρησιμοποιώντας τις κατηγορίες του Lidon, η ανάλυση επικεντρώνεται στο πώς η επανάληψη αναδεικνύεται σε βασικό εργαλείο κατάτμησης, δομικής ιεράρχησης και νοηματοδότησης του μουσικού αυτοσχεδιασμού αλλά και της συνολικής παράστασης.

Κώστας Χάρδας: «Μεταμορφώνοντας την “κλασική” συνθήκη: Το σχήμα Piandaemonium (6 πιάνο – 12 πιανίστες)»

Το σύνολο Piandaemonium δημιουργήθηκε το 1997 από την σολίστ και δασκάλα πιάνου κ. Δόμνα Ευνουχίδου ως μετεξέλιξη της σχέσης της με τους μαθητές της μέσω ενός πειραματικού εγχειρήματος. Παρά τις αντικειμενικές και πρακτικές δυσκολίες που παρουσιάζει η επαγγελματική προοπτική ενός τέτοιου συνόλου, το συγκεκριμένο σύνολο συνεχίζει ακόμη και σήμερα να διατηρεί μια αραιή αλλά σταθερή συναυλιακή παρουσία. Στο πέρασμα του χρόνου υπήρξαν διάφορες αλλαγές και προσθήκες προσώπων, ενώ οι συναντήσεις των μελών του διαχρονικά αντικατοπτρίζουν μία συνεχή ώσμωση όσον αφορά τους στόχους και τις προτεραιότητες του συνόλου. Το Piandaemonium, ως σύλληψη (6 πιάνο – 12 πιανίστες) και ως πραγματοποίηση, έθεσε και θέτει συνεχώς ζητήματα μεταμόρφωσης της κλασικής συνθήκης σε πολλά επίπεδα. Π.χ., α) λειτουργεί ως πολυπρόσωπο σχήμα χωρίς (στη πλειονότητα των εμφανίσεών του) μαέστρο, με αποτέλεσμα οι πρόβες να έχουν τον χαρακτήρα προβών μουσικής δωματίου δίχως, ωστόσο, τις α priori ιεραρχήσεις των παραδοσιακών συνδυασμών μουσικής δωματίου, και β) θέτει στο επίκεντρο τον πιανιστικό ήχο, ο οποίος είναι έντονα αισθητικά χρωματισμένος, αλλά εδώ μεταλλάσσεται, εξαιτίας των μεταγραφών και του μεγάλου στυλιστικού και αισθητικού εύρους του ρεπερτορίου που έχει γραφτεί ειδικά για το σύνολο. Η παρούσα ανακοίνωση, με επιλεκτικές αναλυτικές αναφορές στο ρεπερτόριο και με εθνογραφικές παρατηρήσεις του υπογράφοντα στον τρόπο πρόβας και δημόσιας παρουσίας του συνόλου, έχει στόχο την κατανόηση του Piandaemonium ως προϊόντος μιας μετα-μοντερνιστικής μεταμόρφωσης της κλασικής συνθήκης, με επίκεντρο έννοιες όπως ο πλουραλισμός, η μη ιεραρχημένη (ή, καλύτερα, συνεχώς μεταβαλλόμενη ιεραρχικά) μουσική συλλογικότητα και η ανασκευή του παραδοσιακού ρόλου του πιανίστα-σολίστα.

Πέτρος Βούβαρης και Σταματία Γεροθανάση: «Η Ophelia του Strauss: Ερμηνευτική προσέγγιση»

Ο Richard Strauss συνέθεσε τα *Drei Lieder der Ophelia*, op. 67 αρ. 1-3, το 1918, αναδιαμορφώνοντας τα πέντε τραγούδια της σκηνής της τρέλας της Οφηλίας από την 5η σκηνή της 4ης πράξης του σαιξπηρικού δράματος *Αμιλετ* (σε μετάφραση του Karl Joseph Simrock). Με αυτόν τον τρόπο, ο Strauss προσέφερε τη δική του δημιουργική απόκριση στο πρόσωπο της Οφηλίας ως κοινό τόπο έμπνευσης πολλών καλλιτεχνών κατά τον 19ο και 20ό αιώνα. Σκοπός της διάλεξης είναι να προσεγγίσει ερμηνευτικά τη δημιουργική αυτή απόκριση στη βάση της παραδοχής ότι κάθε πολιτισμικό προϊόν όχι μόνο αντανακλά, αλλά και συμμετέχει στη διαμόρφωση των ιδιαίτερων πολιτισμικών και κοινωνικοπολιτικών τάσεων της εκάστοτε εποχής. Πιο συγκεκριμένα, στοχεύει στη διερεύνηση της διαλεκτικής σχέσης της μουσικής του Strauss με λογοθετικά πεδία που επηρέασαν το πολιτισμικό κλίμα της γερμανόφωνης Ευρώπης κατά την εκπνοή του μακρού 19ου αιώνα σε σχέση με το γυναικείο υποκείμενο, όπως αυτό συμβολοποιείται στο πρόσωπο της Οφηλίας. Τα πεδία αυτά αφορούν, μεταξύ άλλων, στο κίνημα του φεμινισμού, την ψυχαναλυτική θεωρία, τις μελέτες επάνω στην υστερία και τη γυναικεία σεξουαλικότητα, καθώς και τα κοινωνικοπολιτικά συμφραζόμενα του αισθητικού ρεύματος του εξπρεσιονισμού. Η συνακόλουθη εκτέλεση του έργου αποσκοπεί στην ενθάρρυνση συσχετισμών των συμπερασμάτων της παραπάνω διερεύνησης με το αισθητηριακό αποτύπωμα της μουσικής εμπειρίας.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Μαρία Αλεξάνδρου: Γεννήθηκε στο Βουκουρέστι. Είναι διδάκτωρ του Πανεπιστημίου της Κοπεγχάγης (2000) και από το 2002 διδάσκει διάφορα μαθήματα Βυζαντινής Μουσικής στο Τ.Μ.Σ. του Α.Π.Θ. (σήμερα ως αναπληρώτρια καθηγήτρια). Συμμετείχε σε πάνω από 65 συνέδρια και συνέγραψε 4 βιβλία και πάνω από 50 άρθρα· επίσης, έδωσε πολλές διαλέξεις και masterclasses στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Είναι υπεύθυνη της Ομάδας Παλαιογραφίας Βυζαντινής Μουσικής του Τ.Μ.Σ. του Α.Π.Θ. και του Γυναικείου Βυζαντινού Χορού «Αγία Ανυσία» της Ε.Ε.Μ.Ε.

Δέσποινα Αυθεντοπούλου: Υποψήφια διδάκτωρ του τομέα ιστορικής μουσικολογίας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, με επιβλέποντα τον μόνιμο επίκουρο καθηγητή Γεώργιο Σακαλλιέρο. Είναι κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος με εξαιρετική διάκριση στη Μουσική Παιδαγωγική (2014), απόφοιτος του Τμήματος Λαϊκής και Παραδοσιακής Μουσικής του ΑΤΕΙ Ηπείρου (2013) και του Τμήματος Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών (2005). Πτυχιούχος φούγκας και πιάνου από το Δημοτικό Ωδείο Μοσχάτου και διπλωματούχος βυζαντινής μουσικής. Από το 2010 μέχρι σήμερα, διδάσκει όργανο σε Μουσικά Σχολεία (πιάνο, κανονάκι). Έχει συμμετάσχει σε παιδαγωγικά συνέδρια, στο διεθνές μουσικολογικό συνέδριο υποψηφίων διδακτόρων (9-11 Φεβρουαρίου 2018) και στο 9^ο Διατμηματικό Συνέδριο υπό την αιγίδα της Ε.Μ.Ε. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στην Ελληνική Εθνική Σχολή Μουσικής και στη μουσική εκπαίδευση των αρχών του 20ού αιώνα.

Πάνος Βλαγκόπουλος: Γεννήθηκε το 1961. Σπούδασε Νομική και Μουσικολογία. Έχει λάβει μέρος σε συνέδρια στην Ελλάδα και το εξωτερικό (π.χ. Βιέννη, Οξφόρδη, Λονδίνο). Έχει δημοσιεύσει πάνω στον Schumann, τον Χρήστου, τον Wittgenstein, καθώς και σε θέματα από την ιστορία της νεοελληνικής μουσικής. Έχει μεταφράσει στα ελληνικά το *Φανταστικό μουσείο των μουσικών έργων* της Lydia Goehr και τις *Γλώσσες της τέχνης* του Nelson Goodman. Υπήρξε υπότροφος του Πανεπιστημίου Πρίνστον κατά το εαρινό εξάμηνο του 2018. Είναι Αναπληρωτής Καθηγητής του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου και Διευθυντής του Εργαστηρίου Ελληνικής Μουσικής στο ίδιο Τμήμα. Είναι μέλος των Συντακτικών Επιτροπών των περιοδικών *Μουσικός Ελληνομνήμων* και *Μουσικός Λόγος*.

Πέτρος Βούβαρης: Επίκουρος Καθηγητής στη Μορφολογία και Ανάλυση της Μουσικής στο Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανε-

πιστημίου Μακεδονίας. Είναι κάτοχος διδακτορικού διπλώματος από το University of Wisconsin-Madison των ΗΠΑ και μεταπτυχιακού διπλώματος από το University of North Carolina-Greensboro των ΗΠΑ. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα αφορούν στην ανάλυση και ερμηνευτική της μουσικής με ιδιαίτερη έμφαση στον πρώιμο μοντερνισμό και ιδιαίτερα στη μουσική του Νίκου Σκαλκώτα. Ανακοινώσεις του έχουν παρουσιαστεί σε συνέδρια στην Ελλάδα, την Κύπρο, τη Γαλλία, τη Σερβία, την Ολλανδία, το Βέλγιο και τις ΗΠΑ, ενώ άρθρα του έχουν δημοσιευτεί σε ελληνικά και ξένα περιοδικά (*Musicae Scientiae*, *Πολυφωνία*, *Muse-e-journal*, *American Music Teacher*). Το βιβλίο του *Εισαγωγή στη μορφολογική ανάλυση της τονικής μουσικής* εκδόθηκε το 2015. Η ενεργή καλλιτεχνική του δράση περιλαμβάνει ρεσιτάλ μουσικής για σόλο πιάνο και ρεσιτάλ μουσικής δωματίου τόσο στην Ελλάδα όσο και στις ΗΠΑ. Από τον Ιανουάριο του 2013 είναι μέλος του Δ.Σ. της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας.

Σταματία Γεροθανάση: Λυρική τραγουδίστρια και μουσικολόγος, κάτοχος πτυχίου και διδακτορικού διπλώματος (Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Σχολή Καλών Τεχνών, Α.Π.Θ.) και κάτοχος Diploma και Master of Voice Performance (Folkwang Universität der Künste, στην τάξη του KS Prof. Jan-Hendrik Rootering). Από την καλλιτεχνική περίοδο 2012-2013 είναι μέλος του καλλιτεχνικού δυναμικού του Mecklenburgisches Staatstheater Schwerin και από την καλλιτεχνική περίοδο 2017-2018 μέλος του καλλιτεχνικού δυναμικού του Stadttheater Pforzheim. Παράλληλα συμμετείχε σε παραγωγές των Deutsche Oper am Rhein, Theater Hagen, Theater Nordhausen, Theater Zwickau, Pfalztheater Kaiserslautern. Υπότροφος Ι.Κ.Υ. και Αριστείας της Επιτροπής Ερευνών Α.Π.Θ, υπότροφος της Folkwang Universität der Künste και Richard Wagner-Verband, καθώς και κάτοχος DAAD-Preis και Conrad-Ekhof-Preis. Τα ερευνητικά ενδιαφέροντα και οι δημοσιεύσεις της εστιάζουν στην περιοχή της μουσικής δραματουργίας της όπερας. Μέλος της ερευνητικής ομάδας «Όπερα» της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας και του ερευνητικού προγράμματος IKYDA 2016. Κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2016-2017 και 2017-2018 δίδαξε στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Σχολή Καλών Τεχνών, Α.Π.Θ.

Ελένη Γεωργίου: Αριστούχος διδάκτωρ θεατρολογίας του Τμήματος Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών και υπότροφος του Ιδρύματος Ωνάση. Τίτλος διδακτορικής διατριβής: *Οι σκηνοθεσίες των έργων του Luigi Pirandello στην ελληνική σκηνή από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο έως το τέλος του 20ού αιώνα*. Τον Ιούνιο του 2018 ολοκληρώνει τη μεταδιδακτορική της έρευνα με τίτλο *Δραματικός χώρος και σκηνογραφία: Οι εκδοχές του φανταστικού, του ονείρου, του τρομακτικού και της φθοράς, και η αποτύπωσή τους στην ελληνική σκηνογραφία στα έργα των Μπέκετ, Ιονέσκο,*

Καμά, Σαρτρ και Πίντερ, την οποία εκπονεί στο Τ.Θ.Σ. του Ε.Κ.Π.Α. Είναι απόφοιτος αριστούχος του Π.Μ.Σ. «Ελληνορωμαϊκές – Ελληνοϊταλικές Σπουδές (Λογοτεχνία – Ιστορία και Πολιτισμός)» του Τμήματος Ιταλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Ε.Κ.Π.Α., είναι απόφοιτος αριστούχος του Π.Μ.Σ. του Τ.Θ.Σ. του Ε.Κ.Π.Α. «Θέατρο – Θεωρία και Πράξη, Ιστορία και Παρόν», είναι απόφοιτος του Τ.Θ.Σ. του Ε.Κ.Π.Α. και απόφοιτος της Δραματικής Σχολής του Σύγχρονου Θεάτρου Αθήνας του Γιώργου Κιμούλη, ενώ φοίτησε δύο χρόνια και στο θεατρικό εργαστήρι του Βασίλη Διαμαντόπουλου. Είναι διπλωματούχος αριστούχος μονωδίας, της τάξης του Γιώργου Ζερβάνου, και πτυχιούχος αρμονίας (Σύγχρονο Ωδείο Αθήνας). Σπούδασε πιάνο (Εθνικό Ωδείο) και παραδοσιακά κρουστά. Διδάσκει το μάθημα «Σκηνική ηθοποιία Ι και ΙΙ» στο Τ.Μ.Ε.Τ. του ΠΑ.ΜΑΚ. από το 2015 έως σήμερα. Συνεργάζεται ως δραματουργός με το Εθνικό Θέατρο στον κύκλο παραστάσεων «Συνέβη στην Ελλάδα» και εργάζεται στο χώρο της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως αναπληρώτρια καθηγήτρια. Έχουν εκδοθεί μία μετάφρασή της από τα γαλλικά, τέσσερις θεατρολογικές μελέτες και πέντε ποιητικές συλλογές της.

Ζωή Διονυσίου: Επίκουρος Καθηγήτρια Μουσικής Παιδαγωγικής στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου, όπου διδάσκει από το 2002. Είναι υπεύθυνη σπουδών για το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Μουσική Παιδαγωγική» που λειτουργεί από το 2016. Παράλληλα συντονίζει μια σειρά μουσικών δράσεων του πανεπιστημίου στην κοινότητα, όπως μαθήματα μουσικής για βρέφη και νήπια, μουσικοπαιδαγωγικά προγράμματα σε μουσεία, πινακοθήκες και βιβλιοθήκες, και άλλα. Τα κυριότερα ερευνητικά της ενδιαφέροντα αφορούν τη μουσική εκπαίδευση στη βρεφική και νηπιακή ηλικία, τα παραδοσιακά παιχνιδοτρόγυδα και τη διδακτική της ελληνικής παραδοσιακής μουσικής. Από το 2012 έχει δημιουργήσει την Ομάδα Μουσικοπαιδαγωγικών Δράσεων του Τμήματος Μουσικών Σπουδών «Ανέβα μήλο – Κατέβα ρόδι», με στόχο την προβολή της ελληνικής προφορικής λαϊκής μουσικής παράδοσης (παραδοσιακά παραμύθια, τραγούδια, έθιμα και παιχνίδια) με μουσικοπαιδαγωγική στόχευση. Είναι συνδιευθύντρια σύνταξης του περιοδικού *Μουσικοπαιδαγωγικά*, του παλαιότερου επιστημονικού περιοδικού για τη Μουσική Εκπαίδευση στην Ελλάδα (που εκδίδεται από την Ελληνική Ένωση για τη Μουσική Εκπαίδευση).

Κωστής Ζουλιάνης (γεν. 1979): Μουσικός, σκηνοθέτης και ερευνητής. Σπούδασε μουσική στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο, στο οποίο είναι επίσης υποψήφιος διδάκτωρ. Είναι ιδρυτικό μέλος μουσικών σχημάτων, ενώ εμφανίζεται επίσης ως συνθέτης (μουσική για θέατρο, ταινίες μικρού μήκους, ντοκιμαντέρ) και αυτοσχεδιαστής, με παράλληλη δισκογραφική παρουσία.

Δραστηριοποιείται στην μουσική διδασκαλία και έρευνα, πάνω σε θέματα ιστορίας και αισθητικής της μουσικής του 20ού αιώνα, αλλά και στην ειδική αγωγή. Ως ερευνητής, εργάζεται τα τελευταία χρόνια στην μελέτη της ζωής και του έργου του Γιάννη Χρήστου – με κυριότερη στάση αυτής της διαδρομής ένα ντοκιμαντέρ μεγάλου μήκους, για το οποίο υπογράφει την έρευνα, την σκηνοθεσία και την παραγωγή. Για το ίδιο ζήτημα, έχει πραγματοποιήσει διαλέξεις ως προσκεκλημένος μουσικών φορέων και ακαδημαϊκών ιδρυμάτων σε διάφορες ευρωπαϊκές πόλεις και φεστιβάλ, δημοσιεύσεις σχετικά με αρχειακά ευρήματα, καθώς και εργαστηριακά σεμινάρια. *Η φιλοσοφική και μουσική σκέψη του Γιάννη Χρήστου, όπως αυτή προκύπτει από τα χειρόγρατά του*, είναι το αντικείμενο της διδακτορικής διατριβής του, που αυτό τον καιρό ολοκληρώνεται. Έχει επίσης υπογράψει ερευνητικές εργασίες για σύγχρονους συνθέτες και μουσικούς (John Coltrane, Luigi Nono, Alban Berg κ.ά.), με κυριότερη την δημοσίευσή του για την λαϊκή φύση της μουσικής πρωτοπορίας του δεύτερου μισού του 20ού αιώνα.

Σταματία Καλαϊτζίδου: Γεννήθηκε στην Θεσσαλονίκη το 1989. Είναι υποψήφια διδάκτωρ (2ο έτος) στον τομέα της συστηματικής μουσικολογίας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών της Σχολής Καλών Τεχνών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Αποφοίτησε από το ίδιο τμήμα και είναι κάτοχος πτυχίων πιάνου, αντίστιξης και αρμονίας από το Δημοτικό Ωδείο Καλαμαριάς, αγγλικής (Proficiency Certificate in English) και γαλλικής γλώσσας (Delf-Dalf A1, A2). Η επαγγελματική της δραστηριότητα τον τελευταίο χρόνο περιλαμβάνει τη διδασκαλία των μαθημάτων «Φωνητική και Ακουστική Καλλιέργεια I και II» στο Τ.Μ.Σ. του Α.Π.Θ. Είναι, επίσης, υπεύθυνη δημοσίων σχέσεων και στρατηγικών συνεργασιών του Φεστιβάλ Πιάνου Θεσσαλονίκης, ενώ έχει υπάρξει μέλος της συντονιστικής και οργανωτικής επιτροπής του 1ου Διεθνούς Συνεδρίου Υποψηφίων Διδασκόντων (Θεσσαλονίκη, 9-11 Φεβρουαρίου 2018) και συντονίστρια οργάνωσης του εορταστικού τριήμερου φεστιβάλ «30 χρόνια Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Α.Π.Θ.» το 2016. Υπήρξε αμειβόμενη συνεργάτης σε ερευνητικό πρόγραμμα του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Α.Π.Θ., με συντονιστή τον κ. Κωνσταντίνο Χάρδα, με αντικείμενο την έρευνα στην εκτέλεση της σύγχρονης μουσικής στην Ελλάδα. Στο παρελθόν η επαγγελματική της δραστηριότητα αφορούσε στον συντονισμό προσφυγικών δομών για τη διερμηνεία και τα ασυνόδετα ανήλικα και στην μουσική εκπαίδευση των παιδιών εντός των προσφυγικών δομών.

Αμίλιος Καμπουρόπουλος: Αναπληρωτής καθηγητής στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης στο γνωστικό αντικείμενο της Μουσικής Πληροφορικής. Σπούδασε Φυσική (Εθνι-

κό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών), Θεωρητικά της Μουσικής (Αθήνα) και Μουσική Τεχνολογία (MSc, University of York). Ολοκλήρωσε το διδακτορικό του το 1998 στο Πανεπιστήμιο του Εδιμβούργου στον τομέα της Τεχνητής Νοημοσύνης και Μουσικής. Εργάστηκε ως μεταδιδακτορικός ερευνητής σε ερευνητικό πρόγραμμα με θέμα την ανάλυση μουσικών δεδομένων στο King's College του Λονδίνου (1998-1999) και στο πρόγραμμα «Μοντέλα Τεχνητής Νοημοσύνης στη Μουσική Έκφραση» στο Αυστριακό Ερευνητικό Ινστιτούτο Τεχνητής Νοημοσύνης (Oefai) στη Βιέννη (1999-2001). Πρόσφατα ήταν επιστημονικός υπεύθυνος στο Ευρωπαϊκό πρόγραμμα FET-FP7 με τίτλο Concept Invention Theory (2013-2016). Είναι υπεύθυνος της επιστημονικής ομάδας Γνωστικής και Υπολογιστικής Μουσικολογίας (CCM Group – <http://ccm.web.auth.gr>). Έχει δημοσιεύσει πλήθος άρθρων σε διάφορα επιστημονικά περιοδικά, βιβλία και πρακτικά συνεδρίων – βλ. <http://users.auth.gr/emilios/englishpage/pub.html>.

Κώστας Καρδάμης: Μουσικολόγος που υπηρετεί ως επίκουρος καθηγητής στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου με γνωστικό αντικείμενο την Ιστορία της Νεοελληνικής Μουσικής. Οι ερευνητικές δραστηριότητές του αφορούν στη μουσική της Ελλάδας των νεωτέρων χρόνων, ιδιαιτέρως εκείνης του 18ου και του 19ου αιώνα, καθώς και στην όπερα και το μουσικό θέατρο. Στα ερευνητικά ενδιαφέροντά του συμπεριλαμβάνονται, επίσης, η μουσική για σύνολα πνευστών, η όπερα και η διάδραση μουσικής, κοινωνίας και πολιτικής. Είναι μέλος του Εργαστηρίου Ελληνικής Μουσικής του Τμήματος Μουσικών Σπουδών, της συντακτικής ομάδας των περιοδικών *Μουσικός Λόγος* και *Μουσικός Ελληνομνήμων*, καθώς και της ελληνικής επιτροπής της RILM. Επίσης, είναι Γενικός Επιμελητής της σειράς Μνημεία Νεοελληνικής Μουσικής. Από το 2003 έχει αναλάβει την επιμέλεια του Αρχείου και του Μουσείου της Φιλαρμονικής Εταιρείας Κερκύρας.

Σπυριδούλα Κατσαρού: Ιστορική μουσικολόγος. Ολοκλήρωσε σπουδές πιάνου στο Ωδείο Νίκος Σκαλκώτας (Αθήνα) με τις πιανίστες Πόπη και Ναταλία Μιχαηλίδου, ενώ ασχολήθηκε με την σύνθεση κοντά στον συνθέτη Μιχάλη Τραυλό. Είναι απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών και του Ινστιτούτου Μουσικολογίας του Πανεπιστημίου της Βιέννης, όπου εκπόνησε την διδακτορική της διατριβή με θέμα την ζωή και το έργο του συνθέτη Γεωργίου Καζάσογλου υπό την επίβλεψη του καθηγητή Prof. Dr. Herbert Seifert. Έχει λάβει επανειλημμένα μέρος σε μουσικολογικά συνέδρια και ημερίδες στην Βιέννη (2008, 2009, 2013, 2016), την Αθήνα (2013, 2017), το Βελιγράδι (2013), και έχει οργανώσει αρκετές μουσικές και μουσικολογικές εκδηλώσεις, ανά-

μεσα στις οποίες και το αφιέρωμα στον Δημήτρη Μητρόπουλο, “Dimitris Mitropoulos. 50+1 Jahre danach” (2011). Επιπλέον, έχει αναλάβει την επισημονική επιμέλεια αρκετών συναυλιών στην Βιέννη και στο Μόναχο. Έχει εργαστεί στο μουσικό αρχείο του συνθέτη Γεωργίου Καζάσογλου στην Καρλσρούη, στο Ινστιτούτο Schönberg στην Βιέννη (2013), και από το 2012 συνεργάζεται με το Μουσείο Ιστορίας της Τέχνης (Τμήμα Παλαιών Μουσικών Οργάνων, KHM/SAM). Στα ερευνητικά της ενδιαφέροντα συμπεριλαμβάνονται η ιστορία της μουσικής του 19ου αιώνα, οι εθνικές σχολές, ο μουσικός εθνικισμός και οι (μουσικές) εθνικές ταυτότητες, η μουσική ιστοριογραφία και η ιστορία των μουσικών οργάνων. Άρθρα της έχουν εκδοθεί, εκτός των άλλων, και από την Cambridge Scholars Publishing (2015).

Μαίη Κοκκίδου (MEd, PhD, post-PhD): Ερευνήτρια μουσικοπαιδαγωγός. Σήμερα διδάσκει στα Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών «Σημειωτική και Επικοινωνία» (Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας) και «Μουσική Παιδαγωγική» (Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου). Άρθρα της έχουν δημοσιευτεί σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά. Είναι συγγραφέας, συν-συγγραφέας και επιμελήτρια οκτώ βιβλίων, μεταξύ των οποίων τα *Διδακτική της Μουσικής* (2015), *Η εμπύχωση στη Διδασκαλία-Μάθηση* (εκδ. Fagotto, 2014), *European Music Curricula: Philosophical Orientations, Trends, and Comparative Validation* (2009) και *From kindergarten to early adulthood – Findings from a longitudinal study: What factors most influence student academic trajectory?* (εκδ. EEME, 2017). Διετέλεσε πρόεδρος της Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση (2007-2012). Τα ακαδημαϊκά και ερευνητικά της ενδιαφέροντα αφορούν στη Μουσική Σημειωτική, στα Προγράμματα Σπουδών Μουσικής Εκπαίδευσης, στην Ολιστική Αισθητική Αγωγή και στη Φιλοσοφία της Μουσικής Εκπαίδευσης.

Τάσος Κολυδάς: Μέλος του Εργαστηριακού – Διδακτικού Προσωπικού του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Είναι διδάκτωρ Μουσικολογίας, διπλωματούχος μεταπτυχιακών σπουδών Πληροφορικής και κιθαριστής. Έχει διδάξει κιθάρα και ιστορία της μουσικής σε ωδεία των Αθηνών, καθώς και μαθήματα θεωρητικών της ευρωπαϊκής μουσικής και μουσική τεχνολογία σε μουσικά σχολεία. Στο συγγραφικό του έργο περιλαμβάνονται κείμενα σχετικά με την Μουσικολογία και την Πληροφορική δημοσιευμένα σε ελληνικά και διεθνή επιστημονικά περιοδικά. Έχει συμμετάσχει με εισηγήσεις σε συνέδρια και ημερίδες στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Έχει, επίσης, αναπτύξει διαδικτυακές εφαρμογές στο πλαίσιο ερευνητικών προγραμμάτων και έργων ψηφιοποίησης πολιτιστικών συλλογών για το Πανεπιστήμιο Αθηνών, την Εθνική Λυρική Σκηνή, το ΙΕΜΑ, το ΤΕΙ Ηπείρου κ.ά. Υπήρξε ιδρυτικό

στέλεχος και μέλος της συντακτικής επιτροπής του μουσικολογικού περιοδικού *Πολυφωνία*. Διετέλεσε πρόεδρος του Συλλόγου Αποφοίτων του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών και Ειδικός Γραμματέας του Εθνικού Συμβουλίου Μουσικής – UNESCO. Είναι μέλος της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας και της Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση.

Βασιλική Κωνσταντίνου: Υποψήφια διδάκτορας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, στον τομέα της Ιστορικής Μουσικολογίας (επιβλέπουσα καθηγήτρια: Εύη Νίκα-Σαμψών). Είναι απόφοιτη του Τμήματος Μουσικών Σπουδών (2008). Επιπλέον, κατέχει πτυχία θεωρητικών (αρμονίας, αντίστιξης, φυγής), πτυχίο πιάνου (2003), καθώς και δίπλωμα μονωδίας (2008). Έχει παρακολουθήσει μαθήματα στο πλαίσιο επιμόρφωσης στο Ινστιτούτο Kodály (Kecskemet, 2003). Από το 2008 έως το 2012 εργάστηκε στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Από το 2005 διδάσκει θεωρητικά σε ωδεία και από το εαρινό εξάμηνο 2016-2017 έως και το εαρινό εξάμηνο 2017-2018 διδάσκει το μάθημα της «Φωνητικής και Ακουστικής Καλλιέργειας I, II, III, IV» στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Μάρκος Λέκκας: Σπούδασε σύνθεση στο Πανεπιστήμιο του York (BFA) και στο Πανεπιστήμιο του Toronto (MusM και MusDoc). Διδάσκει ανάλυση και θεωρία της μουσικής.

Νικόλαος Αθ. Μάμαλης: Γεννήθηκε στην Τρίπολη και σπούδασε Φυσικές Επιστήμες στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Παράλληλα, πραγματοποίησε σπουδές στη μουσική: δίπλωμα πιάνου (τάξη Α. Τσέντου) και ανώτερα θεωρητικά στο Ελληνικό Ωδείο, και πιάνο στην Ecole Normale de Musique de Paris (καθ. J. Bonjean). Ολοκλήρωσε μεταπτυχιακές σπουδές (D.E.A.) και διατριβή στο Πανεπιστήμιο της Σορβόνης με τον Ι. Ξενάκη και τον C. Miereanu το 1994. Δίδαξε στο Ελληνικό Ωδείο, στο Τμήμα Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης (1994-2000), στο Πανεπιστήμιο Πατρών (2000-2008), στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (2001-2017), ενώ συνεργάστηκε ως υπεύθυνος έρευνας για την καταγραφή και ψηφιοποίηση του αρχείου μουσικών χειρογράφων του Εθνικού Θεάτρου (2007-2012). Είναι μέλος Ε.Ε.Π. του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

Δήμητρα Μπαντέκα: Γεννήθηκε στην Αθήνα. Ξεκίνησε τις σπουδές της στο Ελληνικό Ωδείο με καθηγητή πιάνου τον Ευάγγελο Κατσάμπα και απέκτησε πτυχίο και δίπλωμα πιάνου με τη Φανή Καραγιάννη στο Ωδείο Φίλιππος Νάκας. Σπούδασε ανώτερα θεωρητικά με τον Θάνο Γκουντάνο (πτυχίο αρμονίας). Είναι απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών

της Σχολής Καλών Τεχνών του Α.Π.Θ. Έχει παρακολουθήσει σεμινάρια πιάνου, θεωρητικών, μουσικής δωματίου και μουσικής παιδαγωγικής με τους Ν. Χατζηγάκη, Δ. Τουφεξή, Α. Παπαστεφάνου, Δ. Δημόπουλο, L. Boyadjieva, Ε. Μελιγκοπούλου, Φ. Καραγιάννη, Β. Κίτσο και Γ. Γκουράνη. Εκπονεί τη διδακτορική της διατριβή από το 2014, στον τομέα Ιστορικής Μουσικολογίας στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Α.Π.Θ., με επιβλέπουσα καθηγήτρια την Εύη Νίκα-Σαμψών. Διδάσκει μουσική σε ωδεία και ιδιωτικά σχολεία από το 2012.

Δημήτριος Μπρόβας: Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη και σπούδασε στην Κέρκυρα (Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου). Η διπλωματική του εργασία, υπό την επίβλεψη του Χάρη Ξανθουδάκη, πραγματεύεται τις επεξεργασίες των *partimenti* του Φεναρόλι από τον Νικόλαο Χαλικιόπουλο-Μάντζαρο (μια αναθεωρημένη μορφή της πρόκειται να εκδοθεί). Πάνω στο ίδιο θέμα έχει δώσει διαλέξεις κι έχει κάνει ανακοινώσεις σε συνέδρια, τόσο στην Κέρκυρα (Τμήμα Μουσικών Σπουδών) όσο και στην Αθήνα (Μέγαρο Μουσικής). Άρθρα του που έχουν δημοσιευτεί σε περιοδικά είναι: «Η φύγκα και η σημασία της για τον Νικόλαο Χαλικιόπουλο Μάντζαρο μέσα από το *Rapporto* του» (*Μουσικός Λόγος* 7) και «Το έντεχνο τραγούδι φορέας της νεοελληνικής ποίησης» (*Πόρφυρας* 140). Ασχολείται επίσης με τη μελέτη της ελληνικής μουσικής ορολογίας. Από το 2004 είναι μέλος του Εργαστηρίου Ελληνικής Μουσικής του Ιονίου Πανεπιστημίου. Είναι υποψήφιος διδάκτορας του πανεπιστημιακού τμήματος από το οποίο έχει αποφοιτήσει και η διατριβή του έχει ως θέμα τη μαντζαρική μέθοδο διδασκαλίας της αρμονίας. Η πρώτη δημοσίευση ορισμένων συμπερασμάτων που προέκυψαν από την εν λόγω εργασία ήταν με την ανακοίνωση «Το σύστημα διδασκαλίας της αρμονίας του Νικόλαου Χαλικιόπουλου Μάντζαρου: μια πρώτη προσέγγιση» στο 7ο Διατμηματικό Μουσικολογικό Συνέδριο (Κέρκυρα, Οκτώβριος – Νοέμβριος 2018).

Γιάννης Μυγδάνης (MMus, MSc): Κατέχει μεταπτυχιακό τίτλο στη Μουσική Παιδαγωγική (E.U.C.), καθώς και μεταπτυχιακό δίπλωμα ειδίκευσης στα Πληροφοριακά Συστήματα (Ο.Π.Α). Διπλωματούχος πιάνου και ηλεκτρονικού οργάνου (DipLCM), ολοκλήρωσε τις σπουδές στα Ανώτερα Θεωρητικά (Αρμονία, Αντίστιξη, Φυγή και Διεύθυνση Μπάντας), έλαβε δίπλωμα Διεύθυνσης Χορωδίας καθώς και δίπλωμα Σύνθεσης με «Αρτιστα και Α΄ Βραβείο». Επίσης, είναι σπουδαστής του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του ΕΚΠΑ. Έχει γράψει μουσική για θέατρο, ταινίες μικρού μήκους και παραμύθια. Οι παρτιτούρες του *Toccatà for piano* και *Thymises for prepared piano* κυκλοφορούν από τις εκδόσεις Poeta, ενώ από τις εκδόσεις Εντύποις κυκλοφορεί η πρώτη δισκογραφική εργασία του με τίτλο *Ιδανικές φωνές* σε ποίηση Κ. Π. Καβάφη. Είναι μέλος της ΕΕΜΕ και

εργάζεται ως καθηγητής μουσικής στα Δημοτικά Ωδεία Αμαρουσίου και Ηλιούπολης.

Εύη Νίκα-Σαμψών: Καθηγήτρια Ιστορικής Μουσικολογίας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Γεννήθηκε στην Αθήνα και σπούδασε μουσική στο Εθνικό Ωδείο. Ακολούθησαν σπουδές Μουσικολογίας, Θεατρολογίας με έμφαση στη δραματουργία της Όπερας του 19ου αιώνα και Νεότερης Γερμανικής Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο του Μονάχου (Ludwig-Maximilians-Universität München: Magister Artium και Dr. phil.). Δίδαξε μαθήματα Ιστορικής Μουσικολογίας στο Πανεπιστήμιο Κρήτης και Δραματουργίας της Όπερας στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών. Έχει συνεργαστεί με την Εθνική Λυρική Σκηνή, την Εκδοτική Αθηνών και το Γ΄ Πρόγραμμα της Ε.Ρ.Α. Από τον Σεπτέμβριο του 1991 είχε τακτική συνεργασία με τον Τομέα Εκδόσεων του Μεγάλου Μουσικής Αθηνών, όπου ανέλαβε την επιμέλεια πολλών εκδόσεων του Ο.Μ.Μ.Α., στις οποίες έχει δημοσιεύσει πολυάριθμα εξειδικευμένα μουσικολογικά κείμενα. Ερευνητικά πεδία: Ιστοριογραφία της Μουσικής του 18ου και 19ου αιώνα, Όπερα και είδη του Μουσικού Θεάτρου, η συνθετική υφή της Κλασικής Εποχής και του Ρομαντισμού, η Νεοελληνική Μουσική, Ζητήματα μεθοδολογίας της μουσικολογικής επιστήμης. Έχει συμμετάσχει επίσης στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «European Master's Degree in Human Rights and Democratisation» της Έδρας UNESCO για την Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα και την Ειρήνη του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Είναι ακαδημαϊκά υπεύθυνη του ακαδημαϊκού-ερευνητικού προγράμματος Opera-Oberta, στο πλαίσιο της διεθνούς συνεργασίας του Α.Π.Θ. με το Gran Teatre del Liceu της Βαρκελώνης. Το ερευνητικό πρόγραμμα Opera-Oberta υλοποιήθηκε με τη στήριξη της Επιτροπής Ερευνών του Α.Π.Θ. Συμμετείχε σε διεθνή και πανελλήνια συνέδρια και σε ημερίδες ως εισηγήτρια, και ως μέλος σε πολλές οργανωτικές και επιστημονικές επιτροπές συνεδρίων. Έχει διατελέσει επίσης μέλος πολλών εκπαιδευτικών και ακαδημαϊκών επιτροπών. Υπήρξε πρόεδρος και αντιπρόεδρος της Καλλιτεχνικής Επιτροπής για τα Μουσικά Σχολεία του Υπουργείου Παιδείας. Έχει διατελέσει για μεγάλο χρονικό διάστημα Γενική Γραμματέας του Εθνικού Συμβουλίου Μουσικής – Unesco· επίσης, Πρόεδρος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Α.Π.Θ. (για τρεις θητείες). Τέλος, είναι Πρόεδρος της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας και μέλος της Διεθνούς Εταιρείας Μουσικολογίας (International Musicological Society – IMS).

Στανιμίρα Ντερμεντζίβεα: Γεννήθηκε στην πόλη Μπουργκάς της Βουλγαρίας. Σε ηλικία 7 ετών ξεκίνησε τις μουσικές σπουδές της στο βιολί στη Μουσική Σχολή Μέσης Εκπαίδευσης του Μπουργκάς. Πήρε το δίπλωμα

της με «Άριστα παμψηφεί» και συνέχισε τις σπουδές της στο Ανώτατο Μουσικοπαιδαγωγό Ινστιτούτο του Πλόβνιφ της Βουλγαρίας (σήμερα Ακαδημία Μουσικής, Χορού και Καλών Τεχνών). Εργάζεται ως εκπαιδευτικός μουσικής στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση Κέρκυρας από το 2003. Είναι Διδάκτωρ του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου Κέρκυρας, με θέμα διατριβής: «Βασίλης Π. Καλαφάτης (1869-1942): η ζωή και το έργο ενός λησμονημένου σύνθετη και μουσικοπαιδαγωγού της Ρωσίας» (2012). Έχει συμμετάσχει με ανακοινώσεις σε πολλά διεθνή μουσικολογικά συνέδρια και έχει δημοσιεύσει στην Ελλάδα, τη Ρωσία και τη Σερβία. Στα ερευνητικά της ενδιαφέροντα συγκαταλέγονται τα ακόλουθα πεδία: ιστορία της δυτικοευρωπαϊκής μουσικής παράδοσης με έμφαση στη ρωσική / σοβιετική μουσική και την μουσική των Βαλκανίων (από τον 19ο έως τον 21ο αιώνα), συγκριτική μελέτη μουσουργών από τις εθνικές μειονότητες και μελέτη των μουσουργών της ελληνικής Διασποράς του εξωτερικού. Με τη συνεργασία του Εργαστηρίου Ελληνικής Μουσικής του Τ.Μ.Σ. του Ιονίου Πανεπιστημίου παρουσίασε το Αρχείο Βασίλη Καλαφάτη στις ομαδικές εκθέσεις του Τελλόγλειου Ιδρύματος Τεχνών Α.Π.Θ. Θεσσαλονίκης (2007-2008) και του Κρατικού Μουσείου Θεάτρου και Μουσικής της Αγ. Πετρούπολης στη Ρωσία (2010).

Αθανάσιος Πετρόπουλος: Γεννήθηκε στη Νέα Πέραμο Αττικής. Είναι πτυχιούχος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου του προγράμματος «Σύνθεση για Κινηματογράφο, Θέατρο και Παραστατικές Τέχνες» του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου, με τίτλο κύριας εργασίας «Σύνθεση και ανάλυση μουσικής για την κινηματογραφική ταινία βραζιλιάνικης παραγωγής μικρού μήκους με τίτλο *Helena*, και η σχέση της με τις ψυχολογικές θεωρίες της Προσκόλλησης του John Bowlby, της ψυχοσωματικής θεωρίας του Pierre Marty καθώς και της έννοιας της παλινδρόμησης του Sigmund Freud». Είναι επίσης κάτοχος των πτυχίων Αρμονίας, Αντίστιξης, Φυγής και Ενορχήστρωσης με Άριστα, καθώς και τελειόφοιτος στο δίπλωμα της σύνθεσης της τάξης του κ. Αλέξανδρου Καλογερά. Έχει αποκτήσει το πτυχίο Κλασικής Κιθάρας με βαθμό Άριστα και Δικαίωμα Δεξιοτεχνίας από το Εθνικό Ωδείο Αθηνών, και το δίπλωμα με βαθμό Άριστα Παμψηφεί και Α΄ Βραβείο με καθηγητή τον Κυριάκο Μητροκότσα. Ως σολίστ έχει παρουσιάσει ρεσιτάλ στην Ελλάδα αλλά και σε χώρες του εξωτερικού όπως η Βραζιλία, η Ουγγαρία, η Τσεχία κ.ά. Έργα του έχουν παρουσιαστεί σε αίθουσες στην Αθήνα αλλά και σε άλλες πόλεις της Ελλάδας. Αυτή τη στιγμή εργάζεται ως συνθέτης σε κινηματογραφικές ταινίες στο εξωτερικό.

Άννα-Μαρία Ρεντζεπέρη-Τσώνου: Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Σπού-

δασε στο Τμήμα Χημείας (πτυχίο, 1987) και στη συνέχεια στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών (πτυχίο με άριστα, 1993) του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Με υποτροφία του προγράμματος ERASMUS φοίτησε στο Τμήμα Μουσικολογίας του Πανεπιστημίου Ludwig-Maximilian του Μονάχου (1991-1992). Είναι διδάκτωρ του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Α.Π.Θ. (PhD, 2002) στον κλάδο της ιστορικής μουσικολογίας. Επίσης, σπούδασε στο Κρατικό Ωδείο Θεσσαλονίκης ανώτερα θεωρητικά (πτυχίο Αρμονίας, 1989) και κλασικό τραγούδι (δίπλωμα με άριστα παμψηφεί, 1991). Έλαβε ενεργά μέρος σε διάφορα σεμινάρια τραγουδιού. Εμφανίστηκε πολλές φορές ως σολίστ και ως διευθύντρια παιδικών χορωδιών, και έκανε ηχογραφήσεις για την Ελληνική Ραδιοφωνία και Τηλεόραση. Σημαντικό μέρος του ερευνητικού της έργου αφορά στις Εθνικές Μουσικές Σχολές, τη σύγχρονη νεοελληνική μουσική και τη φωνητική μουσική. Έχει πλούσια εκπαιδευτική και μουσικολογική δραστηριότητα, και έχει συγγράψει σημαντικό αριθμό μουσικολογικών δημοσιεύσεων σε έγκριτα επιστημονικά περιοδικά και πρακτικά συνεδρίων. Επίσης, έχει συγγράψει μουσικολογικές αναλύσεις για προγράμματα συναυλιών του Οργανισμού Μεγάρου Μουσικής Θεσσαλονίκης και άλλων φορέων. Σήμερα είναι αναπληρώτρια καθηγήτρια στο Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας στη Θεσσαλονίκη. Είναι ιδρυτικό μέλος της Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση (E.E.M.E.) και της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας.

Ιωάννης Ριζόπουλος: Γεννήθηκε στη Ρόδο και ξεκίνησε μαθήματα drums σε ηλικία 13 ετών και κλασικών κρουστών στη συνέχεια. Το 2011 αποφοίτησε από το Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας με ειδίκευση στα κλασικά κρουστά, με καθηγητή τον Αναστάσιο Βασιλειάδη. Παράλληλα παρακολούθησε μαθήματα drums με τον Τάκη Μπάρμπα και τον Κώστα Αναστασιάδη. Το 2012 έγινε δεκτός ως μεταπτυχιακός φοιτητής στο Πανεπιστήμιο Codarts στο Rotterdam (Ολλανδία), όπου και αποφοίτησε το 2015 με ειδίκευση στα drums, με καθηγητή τον Hans Eikenjaar, στα παραδοσιακά κρουστά της Μέσης Ανατολής, με καθηγητή τον Alper Kecec, και στο cajon / set-up, με καθηγητή τον Udo Demandt. Το μεταπτυχιακό του πρόγραμμα ολοκληρώθηκε με την διπλωματική έρευνα με τίτλο: “Translation of middle Eastern & Balkan rhythms and meters on a personal set-up, consisting of darbuka, cajon, bendir attached to full drum-set” και την παρουσίαση της προσωπικής του μεθόδου με τίτλο: “Middle Eastern & Balkan Rhythms; Method for an hybrid set up of drums – darbuka – bendir – cajon”. Από το 2016 είναι υποψήφιος διδάκτορας στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, με θέμα διδακτορικής διατριβής: «Προσδιορίζοντας το ρυθμικό “κούνημα”». Μοντέλο για την ελληνική

ρυθμική αίσθηση στη μουσική εκτέλεση».

Μαριάννα Σιδερή: Είναι απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών (2000). Ολοκλήρωσε κύκλο μεταπτυχιακών σπουδών στο University of Leeds της Αγγλίας, όπου έλαβε τον τίτλο Master of Music στην Ιστορική Μουσικολογία (2001). Υποστήριξε επιτυχώς την διδακτορική της διατριβή, *Ο καλλιτέχνης ως θεατρικός χαρακτήρας στην ιταλική κωμική όπερα του 18ου και 19ου αιώνα*, στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών (2008). Έχει διδάξει βάσει του Π.Δ. 407/80 μαθήματα ιστορίας της όπερας και του μουσικού θεάτρου στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών και στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών. Ως Ακαδημαϊκός Υπότροφος στο πλαίσιο προγράμματος του ΕΛΚΕ για την “Απόκτηση Ακαδημαϊκής Διδακτικής Εμπειρίας σε Νέους Επιστήμονες Κατόχους Διδακτορικού” έχει διδάξει τα προπτυχιακά μαθήματα “Ιστορία του Μουσικού Θεάτρου και της Όπερας” και “Θεατρολογία Ι και ΙΙ” στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών και στο Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας αντίστοιχα. Έχει συνεισφέρει με δικά της πρωτότυπα επιστημονικά κείμενα σε προγράμματα παραστάσεων της Εθνικής Λυρικής Σκηνής. Έχει συνεργαστεί με τη Βιβλιοθήκη “Λίλιαν Βουδούρη” του Μεγάλου Μουσικής Αθηνών δίνοντας διαλέξεις στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού προγράμματος του “Ελεύθερου Μουσικού Εργαστηρίου Μουσικής Παιδείας”. Εργάζεται σε Μουσικά Γυμνάσια με Λυκειακές Τάξεις διδάσκοντας Θεωρητικά Ευρωπαϊκής Μουσικής.

Αναστασία Σιώψη: Καθηγήτρια στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου με ειδικότητα «Αισθητική της Μουσικής». Επίσης, διδάσκει την «Ιστορία των Τεχνών στην Ευρώπη», σπουδές στον «Ευρωπαϊκό Πολιτισμό», Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Οι κύριες ερευνητικές δραστηριότητές της, στην Ελλάδα και το εξωτερικό, είναι για τη γερμανική ρομαντική μουσική και ιδιαίτερα τα μουσικά δράματα του Ρίχαρντ Βάγκνερ, για τη σχέση της μουσικής με τις άλλες τέχνες και άλλα αισθητικά ζητήματα της μουσικής, όπως επίσης και για τη νεοελληνική έντεχνη μουσική, ιδιαίτερα το έργο του Μανώλη Καλομοίρη και ζητήματα αισθητικά και ιδεολογικά της εποχής της Εθνικής Μουσικής Σχολής, τις ελληνίδες συνθέτριες, καθώς και για τη μουσική σε μορφές αναβίωσης του αρχαίου ελληνικού δράματος στη νεότερη Ελλάδα. Έχει συγγράψει τις μονογραφίες *Τρία δοκίμια για τον Μανώλη Καλομοίρη* (Ελληνικές Μουσικολογικές Εκδόσεις 4, Μουσικός Εκδοτικός Οίκος Παπαγρηγορίου – Νάκας, Αθήνα 2003), *Η μουσική στην Ευρώπη του δέκατου ένατου αιώνα* (Εκδόσεις Γιώργος Δαρδανός [Gutenberg], Αθήνα 2005), *Η νεοελληνική πολιτισμική φυσιογνωμία μέσα από το ρόλο της μουσικής σε αναβιώσεις του αρχαίου*

δράματος (Μουσικές διαδρομές ως αντανακλάσεις της αρχαίας στη νεότερη Ελλάδα) (Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 2012) και 200 χρόνια από τη γέννηση του Ρίχαρντ Βάγκνερ (1813-1883): Δοκίμια για την αισθητική του έργου του (Ελληνικές Μουσικολογικές Εκδόσεις 16, Μουσικός Εκδοτικός Οίκος Παπαρηγορίου – Νάκας, Αθήνα 2013). Είναι συνεκδότρια του ηλεκτρονικού διεθνούς μουσικολογικού περιοδικού με τίτλο *Ελληνικό Περιοδικό για τη Μουσική, την Εκπαίδευση και τον Πολιτισμό (Hellenic Journal of Music, Education and Culture – HeJMEC)*, μαζί με τον prof. G. Welsh (University of London), έκδοση της Ένωσης Εκπαιδευτικών Μουσικής Αγωγής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΕΕΜΑΠΕ). Είναι επίσης ιδρυτικό μέλος της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας (έτος ίδρυσης 2011).

Χρύσα Σκαρλάτου: Καθηγήτρια μουσικής στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, απόφοιτος και υποψήφια διδάκτωρ του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης στον τομέα της ιστορικής μουσικολογίας. Έχει κάνει σπουδές ανώτερων θεωρητικών, φωνητικής και πιάνου, και έχει παρακολουθήσει σεμινάρια διεύθυνσης χορωδίας, ορθοφωνίας, φωνητικής και βυζαντινής μουσικής. Έχει πραγματοποιήσει επιστημονικές ανακοινώσεις μουσικολογικού περιεχομένου σε συνέδρια καθώς και ομιλίες σε διεθνή σεμινάρια σχετικά με την εκπαίδευση. Είναι μέλος της Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση και της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας. Με την ιδιότητα της εκπαιδευτικού και της διευθύντριας σχολικών χορωδιών έχει λάβει μέρος σε διάφορα εκπαιδευτικά προγράμματα και έχει συμμετάσχει σε συμπράξεις σχολικών χορωδιών και ορχηστρών. Είναι μέλος της χορωδίας της Ε.Ε.Μ.Ε. και υπήρξε μέλος της χορωδίας του Α.Π.Θ. και της Μακεδονικής Καλλιτεχνικής Εταιρείας «ΤΕΧΝΗ». Επίσης έχει συμμετάσχει σε διάφορες θεατρικές παραστάσεις και εδώ και τέσσερα χρόνια είναι μέλος του Ελληνικού Playback Θεάτρου.

Μαρία Σουρτζή-Χατζηδημητρίου: Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1976. Σπούδασε Μουσική Θεωρία στο Πανεπιστήμιο Μουσικής και Παραστατικών Τεχνών της Βιέννης, απ' όπου αποφοίτησε το 2003 με διάκριση, αποσπώντας τον τίτλο *Magistra artium*. Από το ίδιο πανεπιστήμιο έλαβε το 2007 το διδακτορικό της δίπλωμα με διάκριση (θέμα διατριβής: *Η τεχνική του κανόνα στο ύστερο οργανικό έργο του Anton Webern*, επιβλέπων καθηγητής: Prof. Dr. Dieter Torkewitz). Επίσης, σπούδασε στο Εθνικό Ωδείο Χαλανδρίου και Αθηνών πιάνο (δίπλωμα με άριστα, τάξη Μαρίας Κανατσούλη), βιολί και ανώτερα θεωρητικά, καθώς και στο Ωδείο Athenaeum (πτυχίο Φούγκας με άριστα, τάξη Παναγιώτη Αδάμ). Έχει κάνει εισηγήσεις σε συνέδρια στην Ελλάδα και στη Γερμανία, και έχει δώσει διαλέξεις στο Πανεπιστήμιο Μουσικής και Παραστατικών Τεχνών της Βιέννης, στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, καθώς και σε διάφο-

ρα ωδεία των Αθηνών και της Θεσσαλονίκης. Άρθρα της έχουν δημοσιευθεί σε επιστημονικά περιοδικά και σε συλλογικούς τόμους. Έχει συγγράψει τρία βιβλία με αναλύσεις έργων των Mozart, Schubert και Webern. Εργάζεται στο Μουσικό Γυμνάσιο και Λύκειο Παλλήνης ως μόνιμη καθηγήτρια θεωρητικών και πιάνου. Είναι παντρεμένη και μητέρα τριών παιδιών.

Ευαγγελία Σπυράκου: Απόφοιτος του Τ.Μ.Σ. Α.Π.Θ. (1995) και διδάκτορας του Τ.Μ.Σ. Ε.Κ.Π.Α. (2005: *Οι χοροί των ψαλτών κατά την βυζαντινή παράδοση*) με επιβλέποντα καθηγητή τον Γρηγόριο Στάθη. Είναι επίσης διπλωματούχος Πιάνου, Αρμονίας και Βυζαντινής Μουσικής. Εκτός από εισηγήσεις σε παγκόσμια συνέδρια και άρθρα που έχουν δημοσιευθεί σε περιοδικά με κριτές, έχει παρακολουθήσει σεμινάρια και επιμορφώσεις διαφόρων καθηγητών και φορέων, σε τομείς όπως: α) Νέες Τεχνολογίες και η χρήση τους στα μαθήματα Μουσικής, β) Πιάνο, γ) Διεύθυνση Χορωδίας, δ) Παλαιογραφία και Ιστορία Κειμένων (Μ.Ι.Ε.Τ.), ε) Φροντιστήριο Ιστορικών Επιστημών (Ε.Ι.Ε.) και στ) Εκπαιδευτικό Management – Ηγεσία. Έχει επιπλέον αναπτύξει επιμορφωτική δράση σε εκπαιδευτικούς της Δευτεροβάθμιας, κυρίως, εκπαίδευσης. Ως Ειδική Επιστήμων – Εμπειρογνώμων συμμετείχε το 2015 στην εκπόνηση του Προγράμματος Σπουδών Πιάνου (Υποχρεωτικό Πιάνο και Πιάνο Επιλογής) των Μουσικών Γυμνασίων και Μουσικών Λυκείων στο πλαίσιο της Πράξης «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο Πρόγραμμα Σπουδών» του Ι.Ε.Π. Από το 1996 υπηρέτησε στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση ως καθηγήτρια πιάνου στα Μουσικά Σχολεία Παλλήνης, Ξάνθης και Δράμας. Διετέλεσε Διευθύντρια του Μουσικού Σχολείου Δράμας από το 2011 έως το 2017. Από το 2017 είναι μέλος Ε.Ε.Π. του Τμήματος Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του ΠΑ.ΜΑΚ. με γνωστικό αντικείμενο «Ιστορία της Βυζαντινής Μουσικής».

Ιάκωβος Σταϊνχάουερ: Σπούδασε μουσικολογία και ιστορία τέχνης στη Φραγκφούρτη. Η διδακτορική του διατριβή με αντικείμενο τη Φαινομενολογία του Μουσικού Χώρου στο έργο του E. Varèse δημοσιεύτηκε από τον οίκο Dr. Hans Schneider. Το 2018 εκδόθηκε το βιβλίο του για την Αισθητική της Μουσικής του Κινηματογράφου από τον οίκο Olms-Weidmann. Δίδαξε στα Πανεπιστήμια της Φραγκφούρτης, Αθηνών, Κρήτης (θέση Μιχελή) και στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Η έρευνά του επικεντρώνεται στην Αισθητική της Μουσικής, των Εικαστικών Τεχνών και του Κινηματογράφου.

Δανάη Στεφάνου: Επίκουρη Καθηγήτρια στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών Α.Π.Θ., όπου διδάσκει ένα ευρύ φάσμα μαθημάτων ιστορίας, αισθητικής και ερμηνείας σύγχρονης μουσικής, και είναι επιστημονικά υπεύθυνη της Ομάδας Κριτικής Μουσικής Ιστοριογραφίας (Critical Music Histories) και

των Συνόλων Πειραματικής και Αυτοσχεδιαζόμενης Μουσικής. Άρθρα και κείμενά της για τις διαμεσικές τέχνες, τον αυτοσχεδιασμό και την απροσδιοριστία, την αισθητική του θορύβου και την κριτική ιστοριογραφία έχουν δημοσιευτεί σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά, μουσικές εγκυκλοπαίδειες και συλλογικούς τόμους (*Musicae Scientiae, Journal of Interdisciplinary Music Studies, Grove Music Online, The Cambridge Companion to Film Music, Made in Greece: Studies in Greek Popular Music* κ.ά.). Έχει μεταφράσει στα ελληνικά τα βιβλία *Πειραματική μουσική* του Michael Nyman (Εκδόσεις Οκτώ, 2012) και *Η πειραματική μουσική μετά το 1970* της Jennie Gottschalk (υπό έκδοση), και πραγματοποιεί τακτικά συναυλίες αυτοσχεδιασμού, πρώτες εκτελέσεις πειραματικών συνθέσεων και διαμεσικές καλλιτεχνικές συνεργασίες στο πλαίσιο διεθνών φεστιβάλ (*Tectonics* 2017, *Borderline* 2016 και 2013, *Αισχύλεια* 2015, *In Mute* και *Φεστιβάλ Αθηνών* 2014 κ.ά.).

Θανάσης Τρικούπης: Γεννήθηκε στην Αλεξανδρούπολη. Σπούδασε αρχικά στην Αθήνα (Δίπλωμα Πιάνου, Δίπλωμα Σύνθεσης, Δίπλωμα Τσέμπι-λου, Δίπλωμα Μηχανολόγου-Μηχανικού Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου). Ολοκλήρωσε τις σπουδές του στο πιάνο στο Ευρωπαϊκό Κονσερβατόριο των Παρισίων και τις σπουδές Σύνθεσης στο Μουσικό Πανεπιστήμιο του Graz στην Αυστρία. Ακολούθως πραγματοποίησε διδακτορικές σπουδές στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Από το 2012 έως το 2015 συνεργάστηκε με το Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών ως μεταδιδακτορικός ερευνητής και δημιούργησε το ψηφιακό αρχείο ελληνικής μουσικής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Καρπός της έρευνάς του είναι επίσης η μονογραφία με τίτλο *Western Music in Hellenic Communities. Musicians and Institutions*, στην οποία καταγράφεται η διάδοση της δυτικής μουσικής στην Ελλάδα μετά την παλιγγενεσία και μέχρι τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Επίσης, μαζί με τους Γεώργιο Κωνσταντζό και Θωμά Ταμβάκο συνέγραψε το πόνημα *Μουσουργοί της Θράκης*, που εξέδωσε η Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας – Θράκης. Από το 2017 είναι μεταδιδακτορικός ερευνητής στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης με θεματική σχετική με τους μακεδόνες μουσουργούς. Είναι Πρόεδρος του Συλλόγου Μουσικών Εκπαιδευτικών Αν. Μακεδονίας – Θράκης, Διευθυντής του Ωδείου «Φαέθων» της Μουσικής Εταιρείας Αλεξανδρούπολης, μέλος του Δ.Σ. της Ένωσης Ελλήνων Ανατολικής Ρωμυλίας και του Θρακικού Κέντρου – Εταιρείας Θρακικών Μελετών.

Πάνος Τσερίκης: Κοινωνιολόγος, συνθέτης και μουσικός. Έχει μαθητεύσει σε πλήθος περιβαλλόντων και μουσικών ειδών, αποκτώντας εμπειρία και εξοικείωση με παραδοσιακούς, λαϊκούς, λόγιους και μοντέρνους ηχη-

τικούς κόσμους. Έχει εργαστεί επί σειρά ετών σε σχήματα δημοφιλούς μουσικής καθώς επίσης ως μουσικός συμφωνικής ορχήστρας (κοντραμπάσο) και ως δάσκαλος μουσικής (κιθάρα, μπάσο, ανώτερα θεωρητικά, μοντέρνα αρμονία). Το μεγαλύτερο μέρος της καλλιτεχνικής του καριέρας το έχει αφιερώσει στην εφημερη τέχνη του αυτοσχεδιασμού, τον οποίο αντιμετωπίζει – όπως και την γραπτή σύνθεση – ως έναν κλειστό κόσμο, όπου η ανθρώπινη δημιουργικότητα είναι δυνατόν να ανακαλύψει τρόπους μουσικής διευθέτησης που η τεχνητή νοημοσύνη δεν έχει καταχωρήσει στα προγράμματά της. Έχει εκπονήσει διδακτορική διατριβή στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου επάνω στην κοινωνιολογία της ελληνικής μουσικής. Έχει επίσης διεξάγει εθνομουσικολογική έρευνα στην ελληνοαλβανική μεθόριο, όπου καταγράφει και εξηγεί την διαφοροποιημένη πορεία μιας κοινής πολιτισμικής παράδοσης στο πλαίσιο του σοσιαλιστικού ρεαλισμού και της μαζικής κουλτούρας. Παράλληλα, ερευνά ζητήματα που σχετίζονται με την φιλοσοφία και την κοινωνιολογία της μουσικής, τα συστήματα ταξινόμησης και τους αγώνες για τον έλεγχό τους, τις σύγχρονες μουσικές πρακτικές και φαινόμενα, καθώς και την πορεία της νεωτερικότητας στην Ελλάδα όπως αυτή εντοπίζεται μέσα στις αισθητικές μορφές.

Κώστας Τσούγκρας: Γεννήθηκε στο Βόλο το 1966. Σπούδασε μουσική στο Ελληνικό Ωδείο Βόλου και στο Νέο Ωδείο Θεσσαλονίκης (πτυχία ακορντεόν και θεωρητικών, δίπλωμα σύνθεσης). Είναι απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του ΑΠΘ, στο οποίο και ολοκλήρωσε τη διδακτορική του διατριβή πάνω στα *44 κομμάτια για πιάνο* του Γ. Κωνσταντινίδη. Εργασίες του έχουν δημοσιευθεί σε συλλογικούς τόμους (Routledge, Springer, Sage, *Grove Music Online*), περιοδικά (*Musicae Scientiae*, *Journal of Interdisciplinary Music Studies*, *Music Perception*, *JNMR*, *Quaderni dell' Istituto Liszt*, *Μουσικολογία*, *Πολυφωνία* κ.ά.) και πρακτικά συνεδρίων. Είναι αναπληρωτής καθηγητής συστηματικής μουσικολογίας του ΤΜΣ του ΑΠΘ. Έργα του έχουν παρουσιαστεί από καταξιωμένους μουσικούς και σύνολα (Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης, Ελληνικό Συγκρότημα Σύγχρονης Μουσικής, Νέο Ελληνικό Κουαρτέτο, dissonART Ensemble, Piandaemonium κ.ά.).

Ιωάννης Φούλιας: Επίκουρος καθηγητής «Συστηματικής Μουσικολογίας. Θεωρίας της Μουσικής (18ου-19ου αιώνας)» στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (προσωπική ιστοσελίδα: <http://users.uoa.gr/~foulias>). Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1976. Πραγματοποίησε μουσικές σπουδές στο Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας (πτυχία αρμονίας, αντιστίξεως, φούγκας και πιάνου, 1994-1998) και σπούδασε μουσικολογία στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου

Αθηνών (πτυχίο το 1999 και διδακτορικό δίπλωμα το 2005, με διατριβή για τα *Αργά μέρη σε μορφές σονάτας στην κλασσική περίοδο*). Είναι μέλος της Συντακτικής και της Επιστημονικής Επιτροπής του περιοδικού *Πολυφωνία*, καθώς και ιδρυτικό μέλος και Γενικός Γραμματέας της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας. Έχει επίσης διατελέσει μέλος της Συντακτικής και της Επιστημονικής Επιτροπής του περιοδικού *Μουσικολογία*, έχει συμμετάσχει στο διεθνές ερευνητικό πρόγραμμα RIPM, σε επιστημονικές ημερίδες και διεθνή συνέδρια, ενώ παράλληλα έχει δημοσιεύσει δεκάδες πρωτότυπα άρθρα, καθώς και μεταφράσεις βιβλίων (των R. Wagner, K. Φλώρου και N. Cook) αλλά και μικρότερων μελετών. Από τον εκδοτικό οίκο «Παπαρηγορίου – Νάκας» κυκλοφορούν οι μονογραφίες του *Οι δύο σονάτες για πιάνο του Δημήτρη Μητρόπουλου: Από τον ύστερο ρομαντισμό στην Εθνική Σχολή Μουσικής* (2011) και *Οι συμφωνίες κατά τις οβιδιανές Μεταμορφώσεις του Carl Ditters von Dittersdorf: Συμβολή στην αποκατάσταση ενός έργου-σταθμού στην ιστορία της προγραμματικής μουσικής* (2015). Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα εμπίπτουν στα ακόλουθα πεδία: θεωρία των μουσικών μορφών (από τον 18ο έως τον 21ο αιώνα), εξελικτική θεώρηση ειδών και μορφών της ενόργανης μουσικής στο μπαρόκ, τον κλασικισμό και τον ρομαντισμό, μορφολογία και μουσική ανάλυση.

Κώστας Χάρδας: Επίκουρος καθηγητής συστηματικής μουσικολογίας στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Α.Π.Θ. Σπούδασε πιάνο και ανώτερα θεωρητικά στο Αθηναϊκό Ωδείο και μουσικολογία στο Α.Π.Θ. Υποτροφία της Ακαδημίας Αθηνών τού έδωσε τη δυνατότητα να αποκτήσει Master από το Πανεπιστήμιο του Λονδίνου και διδακτορική διατριβή από το Πανεπιστήμιο του Surrey. Έχει παρουσιάσει ανακοινώσεις σε συνέδρια και έχει δημοσιεύσει άρθρα, λήμματα και κεφάλαια βιβλίων στα παρακάτω πεδία: ανάλυση και θεωρία της μουσικής, νεοελληνική μουσική, μουσική του δέκατου ένατου και του εικοστού αιώνα, ερευνητική προσέγγιση στη μουσική εκτέλεση. Πρόσφατες δραστηριότητες: συγγραφή επτά λημμάτων για την εγκυκλοπαίδεια *Grove Music Online* και τριών κεφαλαίων για συλλογικούς τόμους από εκδοτικούς οίκους του εξωτερικού. Είναι ο ιδρυτής της ερευνητικής ομάδας για τη μουσική εκτέλεση της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας. Ως pianist έχει μαθητεύσει δίπλα στους Γιολάντα Σεβέρη, Δόμνα Ευνουχίδου, John Bingham, Μαρτίνο Τιρίμο, Roberto Szidon και Philip Fowke. Εμφανίστηκε σε ρεσιτάλ και συναυλίες μουσικής δωματίου στην Ελλάδα και στο εξωτερικό (Αγγλία, Τσεχία, Βέλγιο, Η.Π.Α.). Είναι ιδρυτικό μέλος του συνόλου Piandaemonium (12 πιανίστες – 6 πιάνο). Η ηχογράφησή του (σε CD) με έργα για σόλο πιάνο και μουσικής δωματίου του Γ. Α. Παπαϊωάννου για την εταιρία Naxos βραβεύτηκε το 2014 από την Ένωση Ελλήνων Κριτικών Μουσικής και Θεάτρου. Το

CD «The American Album», που ηχογράφησε στις Η.Π.Α. με την φλαουτίστα Patricia Surman, κυκλοφόρησε τον Οκτώβριο του 2016 από την αμερικανική εταιρεία Centaur Records. Το 2016, επίσης, συμμετείχε στο επετειακό CD για τον Γιώργο Σισιλιάνο (από την Irida Classical).

Δήμητρα Χόνδρου: Δίπλωμα ειδίκευσης στη μουσική ερμηνεία (πιάνο) από το Ιόνιο Πανεπιστήμιο (2009). Δίπλωμα στη μουσική ερμηνεία (πιάνο) από την Ακαδημία Τεχνών “George Enescu”, Σχολή Μουσικής Ερμηνείας του Ιασίου, Ρουμανία (1996). Υποψήφια διδάκτωρ του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών.

Μαριμέλ Χρύση: Γεννήθηκε στην Αθήνα. Αποφοίτησε από το Φιλολογικό Τμήμα του Πανεπιστημίου Αθηνών. Πήρε Δίπλωμα Μονωδίας και Πτυχίο Αρμονίας. Συνέχισε τη μελέτη όπερας στην Αυστρία με τον Rudolf Knoll. Ολοκλήρωσε Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου στην κατεύθυνση της «Μονωδίας» και με ειδίκευση στο Lied. Είναι Διδάκτωρ του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών. Ως σολίστ (σοπράνο) έχει συνεργαστεί με τις ορχήστρες: Συμφωνική Δήμου Αθηναίων, Αθηναϊκή Ορχήστρα Νέων, Κρατική Ορχήστρα Αθηνών και έχει ερμηνεύσει: *Gloria* του A. Vivaldi, *Stabat Mater* του G. Pergolesi, *Λειτουργία σε σι-ελάσσονα* του J. S. Bach, *Saul* και *Elias* του F. Mendelssohn, *Die Zauberflöte* (πρώτη κυρία), *Così fan tutte* (Fiordiligi) και *Don Giovanni* (Donna Elvira) του W. A. Mozart, *Un Ballo in Maschera* (Amelia) και *Il Trovatore* (Leonora) του G. Verdi, *Riders to the Sea* (Maurya) του Vaughan Williams, *Βάκχες* του A. Κουνάδη. Επίσης έχει εμφανιστεί σε γκαλά όπερας και συναυλίες μουσικής δωματίου.

**10⁰ ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ
ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ**

**ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ**

Κέρκυρα, 26-28 Οκτωβρίου 2018

Γενική Συντονίστρια

Αναστασία Σιώψη, Ιόνιο Πανεπιστήμιο

* * *

Επιστημονική Επιτροπή

Άννα-Μαρία Ρεντζεπέρη, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Αναστασία Σιώψη, Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Μάρκος Τσέτσος, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Κώστας Τσούγκρας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Νίκος Τσούχλος, Ιόνιο Πανεπιστήμιο

* * *

Οργανωτική Επιτροπή

Πάνος Βλαγκόπουλος, Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Πέτρος Βούβαρης, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Κώστας Καρδάμης, Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Θοδωρής Κίτσος, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Ιωάννης Φούλιας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών